

TIEN PLAGEN

Je ziet de straat. Roodbruine straatstenen. Je ziet de wieldop. Rollend met een rauw, blikken geluid. Rah, rah, rah, rah, rah. Een beetje waggelend. Een kunststof wieldop klinkt anders. Krassender. Maar wat doet dat ertoe, op dit moment. Dit is dramatisch. Groots. Onheil. Dit is de dood. En jij staat als aan de grond genageld.

“Het is verschrikkelijk, Maas, dus over negen maanden kun je de huur niet meer betalen.” Violet reageerde ontzet op zijn onheils-tijding.

“Is dat het eerste waaraan je denkt?” beet hij bits terug. “Jullie vrouwen zijn allemaal hetzelfde. Je zuigt een man uit en als hij leeg is, zet je hem bij het vuil.”

Ze schrok van zijn heftige reactie, onderdrukte de gil van ontzetting waarvoor haar mond zich al had geopend, sloeg twee handen met een holle klets tegen haar wangen en draaide zich om. “Misschien moest je maar meteen vertrekken”, riep ze, op weg naar de keuken. “Ik wil geen werkloze, agressieve mannen in mijn huis, die niet anders doen dan bier drinken. Je doet nooit iets voor mij.”

Hij besteedde geen aandacht aan haar gedempt snikken achter de gesloten keukendeur en besteeg de trap naar zijn verdieping. Zijn kamer was een chaos, zag hij bij het binnengaan. Hij zorgde niet goed meer voor zichzelf en zijn omgeving en dat werd navrant zichtbaar. Er was niet veel reden meer voor discipline, want John Jack sloeg steeds meer weekenden over. Hij bracht daarom veel zaterdagen door op zijn bed en verdrong zijn eenzaamheid in flessen Belgisch bier. Daardoor had hij elke zondag barstende hoofdpijn, hing lethargisch op de bank en zapte als verstrooiing langs weinig verheffende televisieprogramma's. Zijn bed was

niet opgemaakt en op de vloer stonden stapels tijdschriften, oude kranten en losse vellen papier. Hij zou ze nooit inkijken, wist hij, maar de lust ontbrak hem om de kamer op te ruimen en schoon te maken. Het leven was uit hem weggevloeid.

Naast de deur lag een niet-dichtgeplakte envelop. Met een diepe zucht raapte hij hem op en schoof de inhoud voorzichtig naar buiten. Reünie, was het eerste woord dat hij las. Het stond in vette kapitalen boven de tekst, die hij traag begon te lezen.

“Hallo beste...”, opende het schrijven, maar zijn naam was niet ingevuld. “Hallo beste, hoe lang is het nu geleden dat je de Sint Gerardus Majellaschool voor lager onderwijs bezocht? Misschien wel vijftig jaar! Wij, jouw oud-klasgenoten, vonden het daarom tijd worden voor een reünie. Kom je ook? Neem foto’s mee, als je die nog hebt.” De uitnodiging eindigde met namen van mensen die Maas niet kende, een datum en de locatie waar de festiviteiten zich zouden voltrekken: de gymzaal in het oude schoolgebouw.

“Jezus, een reünie”, overhandigde hij de brief aan Emile. “Wat moeten we dáár nou weer mee?”

Ze krabden synchroon de achterkant van hun hoofd. Emile bekeek het vel papier en besliste: “Ik zou niet gaan. Je hebt nooit plezier beleefd aan die ellendelingen toen ze kind waren. Hoe groot is de kans dat ze zijn uitgegroeid tot aardige volwassenen?”

“Ach, wie weet”, haalde Maas zijn schouders op. “Ik hoef er niets voor te doen. Als het zo ver is, kan ik beslissen of ik ga. Of niet. En ik kan vertrekken als het me niet aanstaat.”

“Als ik maar niet mee hoef”, schoof Emile de uitnodiging terug in de moederschoot. “Reünies zijn voor mensen die in sprookjes geloven. Voor mensen die de ellende uit het verleden zijn vergeten en zich alleen de spaarzame leuke momenten herinneren. Sommige mensen denken zelfs met weemoed terug aan de oorlog of het concentratiekamp. Reünies vallen altijd tegen, Maas. Je kunt de tijd niet terugdraaien.”

“Ik zie wel”, zei Maas, om er van af te zijn.

“De belangrijkste vraag vergeet je nog”, ging Emile verder.

“Belangrijkste vraag? Wat bedoel je?”

“Hoe weet de afzender waar wij wonen?”

De vraag tolde door zijn hoofd en hij kon hem niet pakken.

“Ergens zit dus iemand bij te houden waar wij wonen”, legde Emile geduldig uit. “En dat houdt die iemand al in de gaten sinds wij de lagere school verlieten. Is dat niet vreemd? Heb jij ooit gehoord van zo’n instantie?”

“Doet de gemeente dat niet?” veronderstelde Maas.

“Misschien wel”, dacht Emile, “maar een heel leven lang? En stelt de gemeente adressen beschikbaar voor het organiseren van een reünie? Ik vind het een beetje griezelig. Een griezelig idee dat ergens iemand zit bij te houden waarheen wij verhuizen. Als we hier straks weggaan, moeten we maar niet vertellen waar we gaan wonen.”

Maas knikte vaag instemmend en legde de uitnodiging op zijn tafel, die dienst deed als bureau. Hij draaide zich onhandig om, waardoor een papierstapel zich over de grond verspreidde als de kleurenwaaier van een verffabrikant.

“Barst!” gromde hij.

Zijn oog viel op een gescheurde krantenpagina. “Christoph Meili”, scande hij hardop, “Schweizerische Bankgesellschaft, klokkenluider, Joodse tegoeden.”

“Joodse tegoeden?” Emile kwam dichterbij en las mee. “Dat vond ik een rare zaak. Individuele Joden zijn bestolen door de moffen en zestig jaar na de oorlog worden die bezittingen teruggegeven aan de Joodse gemeenschap. Niet aan het individu dat bestolen is, maar een amorfe massa als de Joodse gemeenschap. Was het bezit van één Jood dan eigendom van alle Joden? Stel dat jouw fiets gestolen wordt, Maas, en die komt na je dood boven water. Is die fiets dan van de Katholieke kerk? Want daar sta je ongetwijfeld nog ingeschreven.”

“Daar sta ik helemaal niet meer ingeschreven!” reageerde Maas geschrokken en niet ter zake. “Maar het zou inderdaad vreemd zijn”, erkende hij.

“Je kunt het ook omdraaien”, keek Emile hem indringend aan. “Jij bent misbruikt door een pater, die deel uitmaakt van de Katholieke kerk. Als de eigendommen van een gestorven Jood een halve eeuw na dato toevallen aan de Joodse gemeenschap, wat dat

ook mag zijn, dan kun jij een halve eeuw na dato de katholieke gemeenschap aanklagen voor het leed dat een individuele vertegenwoordiger van die gemeenschap jou heeft aangedaan. Waar of niet?”

“Ik kan je logica niet helemaal volgen, maar het is ook onzin. Ik ben niet misbruikt”, verwierp Maas de suggestie.

“Zo zeker is dat niet”, bleef Emile aandringen. “Je herinnert het je niet meer. Maar dat wil niet zeggen dat het niet is gebeurd. Waarom probéér je het niet? Wat heb je te verliezen? Er mag toch wel eens iemand boeten voor al het onrecht dat jou is aangedaan?”

“Ik weet het niet Emile, ik weet het niet. Tot wie zou ik me dan moeten richten? Tot God? Die bestaat niet. En als hij wél bestaat leest hij zeker geen Nederlands. Tot de paus?”

“Wat dacht je van de Jezuïeten?” opperde Emile.

“De Jezuïeten?”

“Hij was toch een Jezuïetenpater?”

“Er is helemaal niks gebeurd, Emile!”

“Wat maakt dat uit? Wie weet dat? Zelfs jij herinnert het je niet meer. Schrijf die brief nou maar!”

De school had een nieuwe naam. ‘Basisschool Weimar’, vertelde de aanduiding naast de deur. Geen Gerardus Majella meer. Katholieken brachten te weinig kinderen ter wereld om de schoolbanken te vullen, maar het rook er nog hetzelfde. De bedompte lucht van klamme kinderjassen, boenwas en transpiratie greep hem bij de keel. Plaats van handeling was de gymzaal, die Maas, nu hij eenmaal binnen was, op zijn herinnering wist te vinden, alsof hij er gisteren nog was geweest. Er was veel veranderd, maar er was ook niets veranderd. Hij herkende de lokalen met uitzicht op de binnentuin, waar de klasfoto’s werden gemaakt. Altijd op zonnige dagen, zodat het leven op school een feest leek. De kapel en het woongedeelte van de broeders waren gesloopt, zag hij. De binnentuin werd nu begrensd door nieuwbouwhuizen. Dichter bij de gymzaal nam het geroezemoes toe. Hij was niet de eerste bezoeker, de ruimte klonk goedgevuld. “Goeienavond”, kwam een uitgestoken hand op hem af. “Je komt voor de reünie? Ik ben

Michiel. En jij hebt een bekend gezicht, maar je moet me even helpen.”

“Maas.”

“Maas, Maas, Maas. Achternaam?”

“Minderman.”

“Het is ook lang geleden hè? Weet jij nog wie ik ben?”

“Michiel. Dat zei je net. Maar je gezicht zegt me niks.”

“Mooi hè? Wat de jaren doen met een mens! Ga naar binnen. Er zijn vast gezichten die je wel herkent.”

Met tegenzin liep hij door. “Wat heeft dit voor zin Emile? Ik ken die hele Michiel niet en hij kent mij niet. Flauwekul eigenlijk, zo’n reünie. Je hebt elkaar niks meer te vertellen. Zullen we teruggaan?”

“Mijn idee wás het niet”, reageerde Emile korzelig.

Hij opende de deur en werd overvallen door het geluid van jaren-zestig-deuntjes. De muziek klonk harder dan hij buiten had vermoed.

“Hallo!” schreeuwde een vrouw van middelbare leeftijd hem tegemoet. “Leuk hè!?”

“Een vrouw? Het was een jongensschool”, keek Maas verbaasd opzij, naar Emile. “We mochten er nog niet eens aan denken. Als je langs de meisjesschool op de Beeklaan fietste en je werd betrap, dan kreeg je strafwerk. Deze vrouw heeft niet bij mij op school gezeten, dat kán niet.”

“Hoe heet je!?” probeerde de vrouw boven het lawaai uit te roepen.

“Maas. Maas Minderman.” Hij noemde zijn achternaam er maar meteen achteraan.

“Hoi Maas. Margriet Snitselaar.”

“Zegt me niks”, antwoordde Maas schuchter. “Ik wist niet dat er meisjes op onze school zaten.”

“Nee joh gekkie”, proestte de vrouw het uit, “stel je voor! Meisjes op de broederschool! Nee hoor, ik ben getrouwd met Elbert. Elbert Snitselaar.”

“O ja”, reageerde Maas flauw. “Elbert herinner ik me nog wel. Is hij er ook?”

“Natuurlijk! Hij wilde het voor geen goud missen. Hij zit daar wel ergens aan een tafeltje. Je vindt hem wel.”

“Ja, oké, ik vind hem wel”, veronderstelde Maas weinig enthousiast. Elbert Snitselaar bracht geen prettige herinneringen bij hem boven.

“Wat!?”

“Ik vind hem hopelijk!”

“Ja. Leuk!”

Op zijn hoede wrong hij zich door de massa pratende en lachende mensen. Hier en daar meende hij een vroegere klasgenoot te zien, maar hij was niet zeker. Hij schrok van de grijze haren en te ruim vallende spijkerbroeken.

“Hé Maas!” Een oud gezicht riep hem lachend toe. “Dát is lang geleden. Blij een bekende te zien. Het lijkt wel of ik op het verkeerde feest ben, ik zie geen enkele bekende!”

“Edo!” identificeerde Maas de man die hem aanriep. Hij was opgelucht ten minste één aanwezige te herkennen en klampte zich vast aan zijn oud-klasgenoot. “Wat doe jij tegenwoordig!?”

“Advocaat! In Friesland! Luizenbestaan! Je moet eens langskomen!”

“Zal ik zeker doen!” schreeuwde Maas zijn loze belofte. “Hebben ze hier ook bier!?”

“Wat!?”

“Bier!”

“Opzij, bij de klimtouwen. Een hele tafel drank!”

“Mooi, dan ga ik daar eerst even langs!”

“Wat!?”

“Ik ga op zoek!”

“Ja. Succes. Ik zie je straks!”

“O ja, Edo...”

“Wat?”

“Hoe zijn ze jou op het spoor gekomen? Word jij ook in de gaten gehouden?”

“Wat kan het je schelen? Ze zullen de gemeenteadministratie wel gebeld hebben.”

“O ja, dat zou kunnen”, droop Maas af. Gesterkt door zijn

vluchtige ontmoeting met Edo worstelde hij zich door de klunnen mensen in de richting van de drankentafel. Boven zijn hoofd hingen de ringen, waarin hij als kind onnatuurlijke figuren had moeten maken. Nu bewogen ze traag op de turbulentie van het feestgedruis. Galgentouwen die wachtten op de beul en de boef. Wees niet bang, ik versta mijn vak, het is snel gebeurd. De samengebonden klimtouwen leunden als gehandboeide oproerkraaiers lusteloos tegen de wand van de zaal. Rond de drankentafel dromden opgewonden gasten samen. De gelukkigen die een glas bemachtigd hadden, stonden rechtop en spraken tot elkaar, anderen zochten licht gebogen naar de versnapering van hun keuze. Rechts van de tafel glommen de wielen van een rolstoel. De berijder bleek een forse man met een bulderende lach. Zijn hoofd werd aan Maas' blikveld onttrokken door de gespencerde buiken van twee pratende reünisten. Hij naderde gestaag. Op de drankentafel stonden aangebroken flessen rode en witte wijn, pakken vruchtensap en blikjes bier. "UilENZEIK van meneer Heineken", mompelde hij misprijzend in zichzelf.

"Ben jij niet Maas?" klonk het naast hem, onnodig volumineus, want de luidsprekers zwegen een moment. "Ja toch? Maas Minderman. Je bent stevig geworden."

Hij keek opzij. En naar beneden. Vanuit de rolstoel glunderde een gezicht hem tegemoet. Maas staarde uitdrukingsloos terug.

"Elbert! Je weet wel!"

"Elbert Snitselaar?"

"Elbert Snitselaar! Jongen met de grote mond en de dikke varkenspoten."

"Jemig Elbert", sprak Maas ontdaan, "wat is er met jou gebeurd?"

"Libanon. Verkeerde plaats, verkeerd moment. Boem!"

Hij spreidde zijn armen om het effect van ontploffend materiaal te visualiseren en schoof de plaid van zijn schoot. Met ontzetting keek Maas naar de bovenzijde van de zitting.

"Jezus, Elbert..."

"Ik kan je niet meer pesten met je magere benen, Maas. Ze zijn nu dikker dan die van mij!"

Hij lachte breeduit en draaide de wielen van zijn rolstoel traag tegen elkaar in, als deed hij een gemankeerde paringsdans.

“Jezus, man. Wat klote voor je.”

“Dat kun je wel zeggen, want die doen het ook niet meer!”

Hij vond het een nieuwe bulderlach waard.

“Wil je een biertje?”

“Ik heb nog. Kijk!” Hij opende de drukknop van de tas aan de zijkant van zijn rolstoel. “Elk nadeel heb ze voordeel, zoals een wijs man zei.”

Maas keek in de tas en zag een verzameling groene blikjes glimmen.

“Dat leerde ik in het leger. Altijd zorgen voor mondvoorraad.”

Maas wachtte niet op de nieuwe bulderlach. “Wat deed jij in het leger?”

“Avontuur Maas. Avontuur. Met de kameraden op pad. En wat is er mooier dan een vredesmissie? Vrede brengen in een land in oorlog!”

“En dit is je beloning”, stamelde Maas.

“Tja, een granaat. De commandant had er nog voor gewaarschuwd!”

Zijn volumineuze lachsalvo's gingen Maas irriteren. Hij nam een slok uilenzeik en probeerde zijn gevoelens te interpreteren. Had hij medelijden met zijn oud-klasgenoot, die zijn benen had verloren, of voelde hij zich euforisch omdat de pestkop uit zijn jeugd nu slechter af was dan hij?

Emile wist het. “Het is zijn verdiende loon!”, krijste hij in zijn oor. “Gerechtigheid! Had-ie je maar niet moeten pesten met zijn dikke varkenspoten.”

“Je hebt gelijk Maas.”

Elberts bulderende lach had plaatsgemaakt voor ontsteltenis. “Mijn verdiende loon. Had ik je maar niet moeten pesten. Maar dat hoeft je me toch niet zo keihard te zeggen? Ik vind het nogal een zware straf voor een pesterijtje.”

Met een ruk aan zijn rechterwiel draaide hij zijn rolstoel en gleed weg uit Maas' blikveld, tot hij anoniem was opgegaan in de babbelende massa.

“Naar huis?” stelde Maas voor. “Ik heb het hier wel gezien. En zo te horen heb jij het ook niet naar je zin.”

“Ik heb genoten Maas. Genoten van die weggeblazen benen. Heerlijk! Net goed voor die praatjesmaker.”

“Maar moest je dat zo hard zeggen?”

“Ik kon het niet laten Maas, ik kon het niet laten. Het was sterker dan mijzelf”, lachte Emile vals. Op weg naar de uitgang kwamen ze Margriet tegen. Ze keek hem aan alsof ze iets wilde zeggen, maar de woorden leken klem te zitten in haar strottenhoofd. Ze trok de plooiën van haar jurk naar zich toe, zodat ze geen contact met hem zou maken.

Het regende licht toen hij het schoolgebouw verliet. In de fietsenstalling schuifelde een brutale rat weg onder een verwaaide krant en Maas schrok ervan. “Gadverdamme, het is hier niet meer wat het geweest is”, griezelde hij in zichzelf.

“De eerste maanden laten we u met rust. De klap is hard en u moet tijd hebben om die te verwerken. Daarna gaan we op zoek naar werk. In eerste instantie op uw oude niveau. We moeten daarmee niet te lang wachten, want hoe langer u uit het arbeidsproces bent, hoe moeilijker het wordt om de draad op te pakken.”

Maas keek de man emotieloos aan.

“U zult het wel weten”, sprak hij uiteindelijk. “En de uitkering?”

“Daarvoor krijgt u deze formulieren mee. Ik raad u aan ze zorgvuldig te lezen, want een foute opgave kan u geld kosten.”

“En dan krijg ik?”

“U moet rekenen op zeventig procent van uw laatstverdiende salaris, dat wil zeggen: over een deel ervan. Dus niet van uw hele salaris, want u verdiende meer dan het maximum dagloon.”

“Het maximum dagloon, zo. Mooi is dat”, reageerde Maas apathisch. “Die kankerlijers ontslaan me en brengen me ook nog aan de bedelstaf.”

“Ik kan helaas niet ingaan op de gronden van uw ontslag en op de vraag of het rechtvaardig was of niet. Ik kan u alleen vertel-

len hoe hoog uw uitkering is en ik kan u de weg wijzen naar een nieuwe baan.”

Maas zei niets. Zijn voet tikte ritmisch tegen de poot van de tafel en zijn ogen starden naar de grond.

“Begrijpt u wat ik u vertel?”

Hij was een jonge medewerker van de uitkeringsinstantie. Zijn overhemd viel over zijn broek en de ruime hand vettigheid in zijn haar riep het beeld op van een man die juist de badruimte heeft verlaten. Begin dertig, schatte Maas hem. Zijn neerbuigende toon stoorde hem vanaf het moment dat hij tegenover hem had plaatsgenomen.

“Oudere heer, onverzorgd, uitgeblust”, had Maas hem zien categoriseren, met het ongerijpte beoordelingsvermogen van de jeugd.

“Misschien moet u minder drinken”, opperde de jongeman tactloos. “Dat scheelt alvast in de kosten.”

Op de neutrale ondergrond van een vel papier zou de boodschap kunnen overkomen als een welgemeend advies, maar de intonatie en de oogopslag van de medewerker deden Maas uit zijn lethargie ontwaken. Hij had zoiets nog nooit gedaan, maar hield zichzelf niet in de hand. Hij stond op, pakte de koffiemok van de man en gooidde de inhoud met een korte polsbeweging in zijn gezicht. “En misschien moet jij je grote bek houden”, schreeuwde hij in extase. “Dat scheelt alvast in ergernis. Vlerk! Wie denk je godverdomme wel dat je bent!”

Collega's verzamelden zich rondom de man. Ze hielden hun handen voor hun monden en keken met ontzetting naar de koffiedruppels, die over zijn kin rolden en als uitdijende sterrenstelsels bruine vlekken op zijn witte linnen overhemd kleurden. In de consternatie verliet Maas onopgemerkt de ruimte.

“Haha!” krijste Emile toen ze buiten stonden. “Goed zeg! Eindelijk! Ein-de-lijk! Voor het eerst kom je voor je zelf op. Geweldig Maas! Ge-wel-dig!”

Thuis zette hij zich aan het schrijven. “Hoe heet het hoofd van de Jezuïeten?” vroeg hij gebiedend aan Emile.

“Richt je maar tot de generaal-overste. De naam zoeken we wel op.”

“Generaal?” aarzelde Maas. “Weet je het zeker? Het is toch geen leger?”

“Het scheelt niet veel. Dóe nou maar!”

Hij attackeerde zijn toetsenbord met gretigheid. ‘Geachte generaal-overste’. Daarachter plaatste hij met ferme tikken zes punten, de ruimte om later een naam in te vullen. ‘Zoals veel anderen ben ook ik het slachtoffer geworden van een pater van uw orde. Halverwege de jaren zestig van de vorige eeuw bezocht ik de Jezuetenschool in de Haagse wijk Benoordenhout. Daar werd lesgegeven door burgerleerkrachten, maar ook door een aantal paters. Een van hen, een zekere pater Ehrenfried, heeft mij op zijn kamer handelingen laten verrichten die een jongen in zijn tienerjaren niet behoort te verrichten bij een volwassen docent.’

Terwijl de tekst op het beeldscherm van zijn computer gestalte kreeg, las Emile lispelend mee.

“...behoort te verrichten bij een volwassen docent.”

“Schrijf erbij dat hij je chanteerde. Als je het niet deed zou hij je ouders vertellen dat je had gefraudeerd bij het maken van een opstel”, adviseerde hij.

“Ik hád niet gefraudeerd”, reageerde Maas getroffen.

“Doet er niet toe. Van Drimmelen beschuldigde je ervan en Ehrenfried nam het voor waar aan.”

‘Daar kwam bij’, typte Maas verder, ‘dat de desbetreffende pater mij chanteerde: als ik niet zou doen wat hij vroeg, zou hij mijn ouders vertellen dat ik de tekst voor een opstel had overgeschreven van de in die tijd bekende schrijver Simon Carmiggelt. Hoewel dat zeer bezijden de waarheid was, kon ik mij daartegen niet verdedigen.’

“Bezijden de waarheid? Waarom schrijf je zo moeilijk?”

“Moeilijk? Wat moet ik dán schrijven, volgens jou?”

“Gewoon. ‘Hoewel dat een leugen was.’”

“Dat staat zo plat.”

“Waarom zou je eromheen draaien?”

‘Hoewel dat een leugen was, kon ik mij daartegen niet verzetten.’

“Beter.”

‘Pater Ehrenfried maakte dus gebruik van zijn machtspositie, hetgeen zijn daad nog ernstiger maakt dan zij...’

“Is daad vrouwelijk?”

“Doet er niet toe.”

“Vind ik wel, ik zoek het op.”

“Wijsneus.”

“Vrouwelijk.”

‘...al is. Aangezien ik de overtuiging heb dat mijn leven door de traumatische gebeurtenissen op de Haagse Jezuietenschool een hel is geweest en ik in financieel-economische zin schade heb ondervonden van het gedrag van uw pater, stel ik voor dat uw orde mij compenseert door middel van een financiële bijdrage. De hoogte daarvan zou door de onafhankelijke rechter moeten worden vastgesteld, maar mijn gedachten gaan uit naar een bedrag van omstreeks 100.000 euro. Gezien de rijkdom van uw orde en de schade die ik gedurende een heel leven heb ondervonden, lijkt mij dat een redelijke vergoeding. Ik vertrouw erop dat u mij binnen dertig dagen antwoordt. Een kopie van dit schrijven geef ik in handen van mijn juridisch adviseur. Met vriendelijke groeten, M.J.H. Minderman, onderzoeksjournalist.’

“Zo.” Tevreden las Maas de vrucht van zijn schrijven na. “Benieuwd hoe ze hierop antwoorden. Even afdrukken.”

“Juridisch adviseur”, las Emile met een duivelse lach. “Dat is mooi.”

“Laat mij eens”, schoof hij Maas opzij. “Hoe heet de vrouw van Streefkerk?”

“Streefkerk? Hoezo?”

“Hoe heet ze nou?”

“Kitty. Hoezo?”

“Laat me even.”

Verbouwereerd stond hij zijn plaats achter het toetsenbord af. ‘Beste Kitty, wij kennen elkaar niet, maar ik heb veel van je gehoord’, zag hij op het beeldscherm verschijnen.

‘Ik vind het geweldig zoals jij omgaat met de relatie die Joris en

ik zijn aangegaan. Als vrouw begrijp ik hoe moeilijk jij het ermee moet hebben, maar Joris vertelt me hoe loyaal je blijft en hoezeer je hem zijn geluk gunt. Je doet ons alle drie daarmee geweldig veel goed. Ik wilde je daarvoor bedanken met dit korte briefje. Misschien treffen we elkaar nog eens. Liefs, Barbara Hollander.

“Wat doe jij nou?”

“Geweldige grap toch? Even afdrukken, postzegel erop, in de brievenbus en over twee dagen is het oorlog in huize Streefkerk.”

“Jezus, Emile!” schrok Maas.

“Dat zal hem leren! De nieuwe Maas neemt wraak op iedereen die hem het leven zuur maakt.”

“Kunnen we daar niet op gepakt worden?”

“Hoe dan?”

“Weet ik het, vingerafdrukken of zo?”

“Dan raken we het papier toch niet aan? Of we gebruiken een zakdoek.”

“Handschrift?”

“We doen alles op de computer!”

“Inkt?”

“Er zijn duizenden mensen die dezelfde inkt gebruiken. En we gaan geen móórd plegen. Dacht je dat de politie tien rechercheurs op de zaak zet?”

“We moeten wel een brievenbus in een andere wijk gebruiken.”

“Als je dat prettig vindt.”

“Jezus, Emile. Ik vind het nogal wat.”

“Heerlijk toch? We gaan die klerelijer achtervolgen tot de hel”, schreeuwde Emile triomfantelijk.

“Allemachtig Emile, wat een griezelig lachje heb jij toch. Volgens mij geniet je hier wel heel erg van.”

“Inderdaad Maas. Heel erg. En jij gaat er ook van genieten. Kom, we gaan een brievenbus zoeken.”

De zon scheen aangenaam en Emile neuriede een deuntje, iets wat hij zelden deed.

“Vergeet je de huur niet, Maas?” riep Violet hem achterna. Maar hij hoorde haar niet. Hij sprong zwierig op zijn fiets en trapte doelgericht op weg. Op zoek naar een brievenbus.

“Dag Mánus, fijn dat je er bent. Ga lekker zitten. Hoe is het?”

“Het gaat wel. Ik verveel me een beetje, maar ik voel me niet slecht.”

“Niet slecht. Dat is mooi. Wat doe je zoal op een dag?”

“Ik zit veel achter de computer en ik doe boodschappen.”

“Wat doe je als je achter de computer zit?”

“Ik zoek vacatures en ik maak brieven.”

“Brieven? Aan wie?”

“Aan Robert Oswald.”

“Wie?”

“Robert Oswald, de broer van Lee Oswald.

“Waarom Maas? Wat wil je van hem?”

“Ik heb Robert Oswald geschreven dat hij zich niet schuldig moet voelen over wat zijn broer heeft gedaan.”

“Voelt hij zich dat dan?”

“Dat zal toch wel? Ik zou me schuldig voelen als mijn broer de president van mijn land doodschoot.”

“En dan zou je baat hebben bij een brief van een onbekende?”

“Lee Oswald was een getroebleerde jongeman. Hij had talent en hij was van goede wil, maar iedereen negeerde hem. Als dat vaak genoeg gebeurt, ga je wraak nemen.”

“Dat heb je zijn broer geschreven.”

“Ja. En dat hij zich daarover niet schuldig moest voelen. Zulke dingen gebeuren nu eenmaal.”

“Heeft hij al gereageerd?”

“Nog niet. Maar die man zal wel meer aan zijn hoofd hebben.”

“En verder, Maas, wie heb je verder geschreven?”

“De Jezuïeten, aan een oud-collega en nog zo wat. En een paar sollicitatiebrieven.”

“Levert het wat op?”

“Van de Jezuïeten heb ik nog niets gehoord, op mijn sollicitatiebrieven ook niet en van mijn oud-collega verwacht ik geen antwoord.”

“Waarom niet?”

“Laten we zeggen dat het geen aardige brief was.”

“Je moest stoom afblazen.”

“Zoiets ja.”
“En de Jezuieten?”
“Ik heb ze aansprakelijk gesteld voor de problemen in mijn leven. Zonder die pater had het er heel anders uitgezien.”
“Zonder die pater?”
“Die me handelingen liet verrichten.”
“De vorige keer ontkende je dat nog. Toen was je hevig met jezelf in discussie, maar uiteindelijk was je van mening dat er niets gebeurd was.”
“Ik heb me misschien vergist.”
“Dus er is wel iets gebeurd?”
“Misschien. En daarvoor zullen ze boeten.”
“De Jezuieten?”
“Ja.”
“Op welke manier?”
“Door me te betalen. Honderdduizend euro.”
Shrimp floot tussen zijn tanden. “Dat is een flink bedrag.”
“Het staat in geen enkele verhouding tot de ellende die ze me hebben aangedaan.”
“Denk je dat ze zullen reageren?”
“Ze zullen eerst ontkennen, maar ik blijf ze achtervolgen.”
“Tot ze betalen.”
“Tot ze betalen.”
“Waarom zouden ze dat doen?”
“Omdat ik ze anders aan de schandpaal nagel. Per slot van rekening ben ik onderzoeksjournalist en ik heb goeie contacten met krantenredacties. Als ik ze bel, staat het de volgende dag op de voorpagina. Dat ging ook zo met verhalen uit het notarisblad.”
“Dat lukte toch niet?”
“Omdat ze me dwongen een flutverhaal te publiceren.”
“Maar anders?”
“Anders had het op de voorpagina gestaan, van alle kranten.”
“De voorpagina nog wel. Maas, ik vind je tamelijk gespannen vandaag. Gaat het wel goed met je?”
“Laat hem met rust!”
“Ik wil even met Maas praten, Emile.”

“Met ons gaat het goed. We hebben het druk. We moeten ze allemaal terugpakken.”

“Maas?”

“Die hufters die ons leven hebben verpest. Moeders, leraren, vrouwen, ambtenaren, militairen, artsen, bazen, collega’s, allemaal!”

“Wat schiet jij daarmee op, Maas?”

“Ze zullen hem eindelijk zien staan! Altijd hebben ze hem genegeerd, ze hebben hem vertrapt, vermorzeld, op zijn ziel gestampt, hem onrecht aangedaan, en Maas heeft het gelaten geaccepteerd. Maar het is afgelopen. Maas gaat terugslaan. En ik help hem daarbij.”

“Ben je daarmee geholpen, Maas? Of zou je je liever richten op het vinden van een nieuwe baan? Of een nieuwe plek om te wonen?”

“Maas heeft geen tijd voor een baan of een huis. Hij heeft andere dingen te doen. Die moeten eerst gedaan worden.”

“Voel je je wel goed, Maas? Ik vind je erg onrustig. Misschien kan ik je onvoldoende helpen. Hoe zou je het vinden om te praten met een vriend van me, dokter Zuiderwijk.”

“Wat voor dokter is dat?”

“Dokter Zuiderwijk is psychiater. Ik ben psycholoog, ik mag geen medicijnen voorschrijven. Een psychiater wel.”

“Medicijnen? Ik ben niet gek, als je dat soms denkt.”

“Dat denk ik niet Maas. Maar zou je het niet fijn vinden om tot rust te komen? Medicijnen kunnen je daarbij helpen. Zal ik een verwijsbriefje maken?”

“Briefje?” krijste Emile. “Wat voor briefje is dat dan? Wat staat daar op? Krijgen wij dat te lezen?”

“Niets bijzonders, Maas. Gewoon mijn vaststelling dat je erg onrustig bent. En we willen toch allebei voorkomen dat je misschien gekke dingen gaat doen? Ik wil je helpen, net als Emile.”

“Net als ik? Laat me niet lachen. Ik ben de enige die hem helpt. Jij bent deel van het systeem dat probeert om Maas eronder te krijgen. Hem gek te verklaren. Maas gaat niet naar de psychiater, Maas is niet gek!”

“Maas? Zal ik dat briefje schrijven? Natuurlijk krijg je te zien wat ik er in schrijf.”

“Emile is mijn vriend. Ik vertrouw hem.”

“Vertrouw je mij niet?”

“Ik weet het niet. Het is allemaal erg verwarrend. Schrijf dat briefje maar. Ik zal er over nadenken.”

“Het vervelende is”, begon Maas, “dat we nooit zullen weten of het oorlog in huize Streefkerk is geworden.”

Ze zaten onderuitgezakt naast elkaar op de bank en volgden futloos het nieuws op de televisie.

“Kijk eens, Olympische Spelen voor gehandicapten”, ging Emile niet in op Maas’ woorden. “Een heleboel heisa om mensen die minder hard lopen dan wij.”

“Ze zijn gehandicapt”, reageerde Maas loom.

“Ik ook. Jij ook.”

“Ik niet.”

“Jij ook Maas. De topatleten die gouden medailles winnen, zijn geboren met een goddelijk lichaam en de zelfdiscipline om dat lichaam te trainen. Jij bent dubbel gehandicapt, want jij hebt geen goddelijk lichaam en je mist de wil om je lichaam te trainen.”

“Dat zou ook geen zin hebben als het geen goddelijk lichaam was. Ik ga niet trainen voor de tachtigste plaats.”

“Dat bedoel ik. Je bent dus gehandicapt. Maar jij mag niet meedoen aan de Olympische Spelen voor gehandicapten. Pas als je heel erg gehandicapt bent. Je hebt dus drie niveaus: topatleten, minderbedeelden en gehandicapten. De eerste en de derde categorie kunnen schitteren op grote evenementen. Voor jou en mij wordt niets gedaan. Wij kunnen alleen op de bank zitten en kijken.”

“En ontslagen worden”, vulde Maas geeuwend aan.

“En de man straffen die ons dat heeft aangedaan”, zei Emile.

“Het vervelende is dat we nooit zullen weten of die straffen hem hebben geraakt”, herhaalde Maas.

Emile zette zich rechtop. “Misschien weet ik iets.”

“Ja? Wat dan?” veerde ook Maas op.

“Je hebt wel eens gezegd dat ik een griezelig lachje heb, weet je nog?”

“Ja?”

“We bellen Streefkerk om drie uur 's nachts uit zijn bed en ik begin te lachen.”

“Als je dat valse lachje van je doet, schrikt hij zich het lazarus.”

“En hij heeft de pest in omdat iemand hem wakker belt.”

“En hij kan de slaap niet meer vatten.”

“Dus komt hij als een wrak aan op zijn werk.”

In het vooruitzicht van de uitvoering van het plan, steeg hun geestdrift.

“En dat doen we een paar nachten. Niet achter elkaar, want dan gaat hij tegenmaatregelen nemen. We doen het op willekeurige nachten.”

“Jezus, wat zal hij schrikken!” genoot Maas.

“Ken je de tien plagen van Egypte?”

“Vaag. Van godsdienstles op school. Hoezo?”

“Die gaan wij ook uitstorten over Streefkerk. De *dam* hebben we gehad. Vannacht gaan we over tot *tsefardea* en daarna volgen *kiniem*, *arov*, *dewer*, *schin*, *barad*, *arbe*, *chosheg* en ten slotte *makat bechorot*.”

“Wat betekenen die namen ook alweer?”

“Lees Exodus er maar op na. Van belang is dat we de wakker op drie uur zetten. Of nee, kwart voor drie. Dan kunnen we rustig wakker worden en ons voorbereiden.”

Hij kon de slaap niet vatten. De voorpret en de zenuwen vochten om voorrang.

“Emile?”

“Emile!”

“Wat is er, ik wil slapen.”

“Kunnen ze niet nagaan vanaf welk telefoonnummer we bellen? Misschien hebben ze een toestel met zo'n scherm, met nummerherkenning.”

“Ga slapen, Maas. Je moet straks wakker zijn. We hebben een geheim nummer, dat wordt niet getoond.”

“O ja. Welterusten.”

“Welterusten Maas.”

Om kwart voor drie ontwaakte hij. “Wat een onzin”, schoot het door zijn hoofd, “wat ben ik aan het doen?”

Hij voelde een forse aandrang in zijn blaas en stapte uit bed. Emile volgde hem naar het toilet. “Nog een kwartier, dan gaan we bellen hè?” Emile twijfelde niet. Hij genoot van het vooruitzicht. “Ik heb zijn nummer opgeschreven.”

“Jij belt hè?” verifieerde Maas.

“Ik bel”, stelde Emile hem gerust.

Maas' oog bleef geobsedeerd plakken aan de klok naast zijn bed. De grote wijzer van de wekker nam traag de bocht naar de twaalf. “Weet je het zeker?” aarzelde hij opnieuw. “Heel zeker”, verzekerde Emile hem ten overvloede. “Nog drie minuten.”

Maas had de kamer niet verlicht. Alleen de wijzerplaat verspreidde een groen schijnsel door de ruimte, die daardoor onheilspellend toonde. In het donker van de nacht leken de stapels paperassen op de vloer verstilde wezens die hem met holle ogen aanstaarden. Het gordijn bewoog zachtjes op het ritme van de binnenvallende wind, als een geest die geen rust kan vinden in de nachtelijke stilte.

“Drie uur Maas, ik ga bellen.”

De klik van het afnemen van de hoorn klonk harder dan overdag. Maas hoorde zelfs de zoemtoon van het apparaat door zijn kamer brommen. Als Violet maar niet wakker wordt, schoot het door hem heen. Zij zou hem kunnen verraden. Emile legde de hoorn op zijn linkerschouder en drukte met zijn rechter wijsvinger vastberaden de toetsen in. Maas' hart bonsde in zijn borstkas en in zijn keel. Hij was bang. Zo bang dat hij vreesde het bewustzijn te verliezen. Dit was geen spel, dit was bedreiging van een medemens. Hiervoor kon hij gestraft worden. Hij moest kokhalzen toen hij het oproepsignaal hoorde klinken. Dof, alsof het hem niet aanging. Drie keer ging hij over. Vijf keer. Acht keer.

“Ze zijn niet thuis”, fluisterde hij opgelucht. Maar Emile hoor-

de hem niet. Maas zag hem zijn borst opzetten, zijn mond open en hoorde hem een ijzelijke kreet slaken. De meest ijzelijke kreet die hij ooit had gehoord. Niet van Emile, maar ook niet van een ander, had hij ooit zo'n ijzeligwekkend geluid gehoord. Hij werd koud en stopte zijn vingers in zijn oren. Hij kokhalsde nog een keer en keek Emile verbijsterd aan. Nog een keer krijste hij, in trance, door de telefoon, daarna zakte hij terug en liet de hoorn op zijn linkerborst rusten. Hij zuchtte diep en keek Maas voldaan in de ogen. "Hij was thuis Maas. Hij nam de telefoon op. Met Streefkerk zei hij. Op zo'n toon. Maar nu slaapt hij niet meer. Hij is zich kapotgeschrokken. Hij weet niet wat hem is overkomen. De etter. De NSB-er."

Maas legde de hoorn op het toestel en liet zich in zijn kussen vallen. "Jezus, Emile", was alles wat hij zei. En nog eens. "Jezus, Emile."

Het duurde lang voordat hij de slaap kon vatten. Spookbeelden dwarrelden door zijn hoofd. Straks gaat de bel, somberde hij, en staat de politie voor de deur. Of Streefkerk stuurt een advocaat op mijn dak, die teruggave van de afkoopsom eist. Pas toen het begon te schemeren zakte hij weg in een diepe slaap.

"Maas? Maas!"

Ja hoor, daar zou je het hebben. Half negen, zag hij op de wekker. Iemand bonsde hard op zijn kamerdeur. "Maas! Ben je wakker?" Violet! Hij schoot uit bed en trok haastig een broek aan. Op weg naar de deur stootte hij zijn voet aan de scherpe rand van een vel papier dat uit een stapel stak. Een venijnige pijscheut trok door hem heen en een dun reepje bloed vulde de ruimte tussen zijn grote en de naastliggende teen van zijn rechtervoet. "Kutsta-pels!", vloekte hij.

"Maas, heb je dat ook gehoord vannacht?"

Violet stond voor zijn half geopende deur. Haar ogen bekeken hem van boven naar beneden. "Die vreselijke gil?"

"Gil?" probeerde hij zijn gedachten te ordenen. "Ik heb geslapen."

“Heb je dan naar gedroomd? Het klonk verschrikkelijk. Ik werd er echt bang van en ik heb geen oog meer dichtgedaan.”

“Misschien had ik een nachtmerrie”, leek Maas een plausibele verklaring. “Sorry voor de overlast.”

“Ik moet je echt vragen om een andere woonruimte te zoeken, Maas.” Ze keek hem angstig aan en deed een stap achteruit. “Je bent echt niet leuk meer. Vroeger was je zo attent en hardwerkend, maar tegenwoordig doe je niet anders dan drinken en op je kamer hangen. Als je me dan ook nog schrik aanjaagt heb ik liever dat je vertrekt. Ik ben een oude vrouw, Maas. Ik kan hier niet meer tegen.”

“Ik begrijp het, Violet”, antwoordde Maas. Hij wreef een hand over zijn hoofd en door zijn ogen. “Ik zal er werk van maken. Maar mag ik nu nog even slapen? Ik ben bekaft.”

“Welja, ga maar weer slapen. Het is bijna negen uur hoor. Als je ooit nog eens werk vindt, krijg je het heel moeilijk. Dat kan ik je verzekeren. Maar ja, wie wil er een drinkebroer aannemen die ’s nachts gilt en om negen uur nog wil slapen? Ga je vandaag nog wel op zoek naar andere woonruimte?”

Ostentatief haar hoofd schuddend draaide ze zich om en ze schreed de trap af. Maas keek haar een ogenblik na, sloot zijn kamerdeur en liet zich op zijn bed vallen. “Kutwijf”, riep hij door zijn kamer, maar niet zo hard dat Violet hem kon horen. “Ik zit al tot over mijn oren in de drek.”

De psychiater bezocht hij niet. Hij had de verwijsbrief in stukken gescheurd en haar in een vuilcontainer langs de straat gooid. “Zo, die zijn we kwijt”, had Emile enthousiast in zijn oor geschreeuwd. Hij had een consult bij zijn huisarts aangevraagd en verteld over zijn onrust en slapeloze nachten. De arts was niet erg in hem geïnteresseerd geweest en had hem kalmeringstabletten voorgeschreven. Oxazepam 10 mg. “Oppassen met alcohol”, had hij gewaarschuwd.

Het medicijn deed hem goed. Hij voelde zich op een prettige manier suf en niet meer opgejaagd. ’s Avonds nam hij een tablet in met twee flesjes Westmalle tripel. Binnen een uur viel hij in

een diepe slaap. 's Nachts om vier uur werd hij wakker omdat zijn blaas opspeelde. Daarna had hij moeite om weer in slaap te komen. De onrust was terug in zijn lijf en zijn maag vroeg met een zeurende pijn om aandacht. Het ongemak verdween als hij nog een tablet innam met een nieuwe tripel. Daarna sliep hij door tot tien, soms tot elf uur.

De envelop op de grond naast zijn kamerdeur had een postzegel uit België. Hij scheurde het papier open en ontvouwde een vel. Het was een met vulpen geschreven brief. Het ritmische handschrift verraadde iets over de leeftijd van de afzender. Het moest iemand zijn die onderwijs had genoten in een tijd waarin aandacht werd besteed aan een elementaire handvaardigheid als schoonschrijven. Het was geen lange brief, zag hij. Staand begon hij te lezen. De restanten van de envelop dwarrelden op de vloer.

'Geachte heer Minderman,' las hij. 'Ik kreeg uw brief met verdachtmakingen aan mijn adres via de Praepositus generalis van onze Societas Jesu en ik hecht eraan u rechtstreeks te antwoorden. Ik herinner mij u nog goed als Maas, een magere leerling, die door zijn gestalte, kleding en schoolresultaten detoneerde op ons college. De meeste van onze studenten hadden minimaal een van beide: talent of de wil om te slagen - op school en in het leven. U mankeerde beide. U was gezegend met een matig talent op enkele onderdelen, maar als de lesstof u niet kwam aanwaaien liet u ze liggen. Ik herinner mij dat ik goedbedoelde pogingen heb ondernomen om zowel uw verschijning als uw studieresultaten naar een aanvaardbaar niveau te tillen. Ik herinner mij nog levendig mijn teleurstelling toen bleek dat ik daarin niet slaagde, domweg omdat u lui en wantrouwend was.

Uw grove verwijten aan mijn adres passen in het beeld dat ik van u had. Als er zich problemen voordeden, zocht u de fouten niet bij uzelf. Het waren altijd 'de anderen' of externe factoren die uw leven tot het aards tranendal maakten dat u erin wilde zien. Ik kan u vertellen dat mijn overplaatsing naar de Ardennen uitsluitend te maken had met mijn verslechterde gezondheid. Na drie hartinfarcten en een ingrijpende by pass operatie leek het mijn

superieuren verstandig dat ik mij zou terugtrekken uit de dagelijkse hectiek van het lesgeven in de Nederlandse Randstad en mijn leven aan de Heer zou wijden via meditatie en het leveren van hand-en-spandiensten binnen de muren van het Saint-François-Xavier college te Verviers. Ik heb daarmee met enige moeite, maar uiteindelijk berustend ingestemd. Hier hoop ik mijn dagen te slijten tot de Heer mij tot zich roept. Ik vertrouw erop dat u deze uitleg, waartoe ik mij overigens niet verplicht voelde, accepteert en mij verder niet lastigvalt. Met vriendelijke groeten, Ignace Ehrenfried sj.

Zijn handen omklemden de brief. Met gebogen hoofd herlas hij haar tweemaal.

“Jezus Emile, er is toch niks gebeurd”, sprak hij uiteindelijk. Zijn stem klonk dof. “Zie je nou wel?”

“Niks gebeurd?” verhief Emile zijn stem. “Hij ontként! Dat is wat ánders.”

“Het gaat om twee mensen: de een herinnert het zich niet en de ander ontkent het. Dan is het toch niet gebeurd?”

“Jij hebt het verdrongen en hij wil niet op de blaren zitten. Anders is het niet, Maas. Hij is een rat die zijn verdiende straf wil ontlopen.”

“Een rát!” gilte het in Maas’ oor. “Een rat, een rat, een rat!”

Het was een mooie dag. De warme buitenlucht verwelkomde hem met zoete herinneringen en er dreven pluizen op onzichtbare golven. De hemel was wolkeloos, hij had geen plannen, de middag lag open. De zinderende lucht weldadig opsnuivend liep hij de straat uit en linksaf de Raamweg op. Hij had een flesje tripel meegenomen voor onderweg. Voordat hij de Carel van Bylandtlaan had overgestoken, had hij al een paar gulzige slokken genomen. Bij de brug van de Javastraat was het flesje leeg. Onnadenkend wierp hij het in het donkere water van de Koninginnegracht. De plons bracht hem kort tot bezinning: zoiets zou hij vroeger nooit gedaan zou hebben. Maar hij besteedde er verder weinig aandacht aan. Bij het Provinciehuis stak hij de drukke straat over en via de Houtweg, de Hooistraat en de Vos in Tuinstraat wandelde hij het

Lange Voorhout op. Het was de dag van de antiekmarkt, zag hij. “Rommelmarkt”, corrigeerde hij zichzelf, zoals hij iedereen corrigeerde. Hoewel hij er nooit een begerenswaardig artikel had gezien, slenterde hij langs de kramen. Hij nam prullaria in zijn hand, bekeek ze geringschattend en zette ze terug. Hij bladerde door beduimelde boeken en beschimpte de koopman die vergane cassettebandjes van Duitse schlagerzangers verkocht. Maar al zou hij iets naar zijn gading gevonden hebben, hij zou het niet gekocht hebben, want meer dan een verfrommeld biljet van tien euro had hij niet op zak. En daarvan wilde hij een glas gaan drinken bij bogedega De Posthoorn.

“Heb je dat gezien, Maas?” Emile hield hem staande en wees op een donkerbruine doos in de kraam die Maas juist had verlaten.

“Geweerpatronen”, zag hij. “Wat is daarmee?”

“Interessant”, vond Emile

Hij stak een exemplaar in de lucht en richtte zich tot de handelaar. “Doen die het nog?”

“Dan zouden ze hier niet liggen”, antwoordde de man kortzellig. “Het kruit is eruit. Ze zijn voor de sier. Tien piek per stuk.”

“Tien piek!?” hoonde Maas, “voor een stuk oud roest dat het niet meer doet? Als ik ga spitten op de Waalsdorpervlakke haal ik er tien uit de grond! Voor niks!”

“Dan ga je toch lekker spitten?” De koopman blufte en Maas dacht aan zijn krappe bestedingsruimte. Hij legde het patroon terug in de doos en maakte aanstalten om naar het café te lopen.

“Bied vijf euro”, sprak Emile gebiedend in zijn oor. “Ik heb een plan.”

Maas aarzelde een ogenblik, maar gehoorzaamde. “Vijf euro?”

De koopman reageerde met een voor tweëerlei uitleg vatbaar wegwerpgebaar: hij wilde geen zaken doen of het interesseerde hem niet. Maas gokte op het tweede en gokte goed. “Heb je terug van een tientje?”

De koopman verdween in de met zeildoek aan zijn kraam verbonden bedrijfsbus. “Ik heb geen zin om er een tientje voor te betalen”, wilde Maas weglopen, “want dan kan ik niks meer drinken.”

“Hier. Vijf euro retour. Pak er maar een blommige uit”, stond de koopman plotseling achter hem. “Allemaal Duits fabricaat, zo uit het Ruhrgebied. De Mof had er kennelijk genoeg omgelegd.”

Maas pakte een willekeurig exemplaar uit het kistje en stopte het biljet van vijf euro in het borstzakje van zijn overhemd. “Bedankt hè!” riep hij de koopman toe, maar die had zijn aandacht verlegd naar een zeventiende eeuws winterlandschap, waarvoor hij dertig euro hoopte te krijgen.

“Een biertje, Westmalle graag”, bestelde Maas op het terras van De Posthoorn.

“Dubbel? Tripel?” wilde de kelner weten.

“Tripel graag.”

“d’Accord.”

Maas kende hem. Hij kwam uit Parijs en sprak Nederlands met een accent. Sinds zijn ontslag kwam Maas vaak in het etablissement. Of op het terras, als het mooi weer was, zoals nu. Het was jammer dat het ’s middags in de schaduw lag, maar het was een prettige plek, met bijzondere bezoekers. Maas was er een man van de wereld.

“Bezwaar als ik hier plaatsneem?”

De in een verschoten groene jagersjas geklede man droeg een zandkleurige hoed van ribfluweel. Hij had zijn hand op de leuning van een stoel aan Maas’ tafel gelegd. “Het is vol vandaag.”

Het geluid van zijn stem leek uit zijn buik te komen.

Maas hield niet van mensen in zijn nabijheid, maar een vluchtige blik over het terras leerde hem dat er inderdaad geen plaats vrij was. Weigeren zou leiden tot een confrontatie en die durfde hij niet aan.

“Ga zitten.”

“Dank u vriendelijk”, klonk het, vanuit de buik. “Mooie dag, nietwaar?”

Maas hoefde geen antwoord te geven, want de kelner boog zich tussen hem en de buik met de gevraagde bestelling. “Drie euro vijftig, alstublieft.”

“Alstublieft. Zo is het goed.”

Maas gaf altijd te veel fooi en nu dus ook. Hij dacht er sympa-

thie mee te kopen, zelfs van een kelner, die de munten onnadenkend in zijn broekzak liet glijden.

“Doe mij een glaasje sherry”, bestelde de buik. De man zette zijn hoed af en haalde een smal, dun boek uit de binnenzak van zijn jas.

“Aardig wel, die markt”, vond hij. “Ik haal er vaak iets grappigs weg.”

Onder zijn bril door kijkend bladerde hij door het boekje. “Kijk nou eens, zelfs met foto’s.” Hij sprak tegen niemand in het bijzonder, maar te luid om het tegen zichzelf te hebben. Maas begreep dat er een reactie van hem werd verwacht.

“Aardig boekje?”

“Wat zegt u?”

“Aardig boekje?”

“Reuze aardig ja... Kent u Eduard Elias?”

“Zeker”, loog Maas.

“Haags schrijver uit de eerste helft van de vorige eeuw. Het bronzen beeldje van de flaneur hier op het Voorhout, dat is hem.”

“Natuurlijk!” veerde Maas op. Hij had nog altijd geen idee, maar het beeldje kende hij. “Een man die gracieus zijn hoed optilt, of hij een dame groet.”

“Schreef voor Het Vaderland. Kent u die krant?”

Maas kende die krant. Hij had er ooit vruchteloos gesolliciteerd.

“Hij schreef onder een pseudoniem. Hendrik Hagenaar, noemde hij zichzelf. En Flaneur. Vandaar dat beeldje.”

“Inderdaad”, wendde Maas kennis voor.

“Triest aan zijn end gekomen”, vervolgde de buik. “Moet u zich voorstellen...”

Hij begon onbedaarlijk te lachen, ook vanuit die buik, en keek Maas glunderend aan. “Hij stapte op de trein naar Brussel, hier op het Hollands Spoor. Kent u dat?”

“Zeker. Ik ben Hagenaar.”

“En hij kreeg een hartaanval. Een hartaanval, toen de trein net vertrokken was. Hij had gered kunnen worden als de trein was gestopt en hij snel medische hulp had gekregen, maar...”

De lachbui kwam op gang als een stoomlocomotief op het Hollands Spoor, waar het verhaal zich afspeelde. “Maar de noodrem deed het niet!” Hij bracht de pointe proestend uit, waarna zijn lachen zich vermengde met een onstuitbare hoestbui, waardoor hij een milde speekselregen produceerde. “Zul je altijd zien”, vulde hij met betraande ogen aan, “heb je een noodrem voor noodgevallen, weigert dat verdomde ding het de ene keer dat je het echt nodig hebt! En ben je dood!” De man schaterde het uit. Maas had subtiel een hand op zijn glas gelegd en lachte besmuikt mee. “Het is ook wel een trieste dood”, temperde hij het plezier van zijn gesprekspartner. Hij zag er een bewijs in van zijn stelling dat apparaten niet te vertrouwen zijn. Om dezelfde reden weigerde hij in een vliegtuig te stappen.

“U moet eens langs zijn beeldje lopen”, raadde de man, weer serieus, hem aan. “En de tekst lezen die erin gebeiteld staat.”

Maas beloofde het. Zodra zijn glas leeg was, groette hij zijn tafolgenoot ten afscheid en stapte op. Op het beeld van de flaneur las hij: “Ik zie rond ... en glimlach.” Maas kon het niet opbrengen.

Het werd frisser. Het zonlicht bereikte de stoep van de smalle Denneweg niet meer en hij stapte stevig door. In de linkerkant van zijn broek voelde hij het geweerpatroon. Hij drukte zijn wijsvinger hard in de scherpe punt, tot het pijn deed.

“Wat gaan we daarmee eigenlijk doen, Emile?” vroeg hij zich af.

Het antwoord liet lang op zich wachten. “Sorry Maas, ik was even weggezakt. Wat vroeg je?”

“Wat we met die kogel gaan doen.”

“Ah, juist ja, de kogel. Die gaan wij gebruiken voor een kogelbrief, Maas.”

“Een kogelbrief?” schrok Maas. “Ben je gek geworden?”

“Ja”, lachte Emile zijn weerzinwekkende lach, “stapelgek. Die kogel gaat in een envelop en op de buitenkant van de envelop schrijven we: aan de heer J. Streefkerk, Oostduinlaan nummer zoveel en dan de postcode en Den Haag.”

“De posterijen zien me aankomen”, wierp Maas tegen. “Zodra ze voelen dat er een kogel in die envelop zit, bezorgen ze hem niet

eens en gaan ze op zoek naar de afzender. Jij met je stomme geintjes! Voor die vijf euro had ik nog een biertje kunnen kopen.”

“Moet je maar meer geld meenemen”, kaatste Emile.

“Maas, we gaan die kogel goed inpakken. Maar nog beter is het als je hem persoonlijk in de brievenbus van Streefkerk stopt.”

“Jij bent gek. Als iemand me ziet, ben ik goed de klos. Vergeet het maar Emile.”

“Maas, luister. Wij gaan dat natuurlijk niet op klaarlichte dag doen. Wij gaan 's nachts. De Oostduinlaan is een doodstille laan, niemand ziet je en het gezin Streefkerk slaapt. Je loopt het tuinpad op, stopt de envelop in de brievenbus en binnen tien seconden ben je weer een anonieme wandelaar die de slaap niet kan vatten.”

Maas reageerde niet en stapte stevig door. Hij wreef zijn armen warm en hoopte snel thuis te zijn.

“We hadden een plan, weet je nog Maas? De tien plagen van Egypte? Nog acht te gaan.”

Ergens blafte een hond. De laatste bus vertrok ronkend van zijn halte. Verder was het stil. En donker. En onheilspellend.

“Ik ben knettergek”, sprak hij zichzelf toe. Of misschien Emile. Hij voelde zich bespied vanachter elk donker raam op de lange Oostduinlaan. Maar er gebeurde niets. “Een mens mag toch wel 's nachts een wandeling maken?” probeerde Emile hem gerust te stellen. Maar Maas antwoordde niet. In de binnenzak van zijn jas drukte de dikke envelop tegen zijn borst. Hij had de patroon zorgvuldig in een dubbelgevouwen stuk karton gelegd, om te voorkomen dat de scherpe punt een gat in het papier zou prikken en eruit zou vallen. En hij had het geheel in een envelop geschoven. Voor de zekerheid had hij zijn wollen winterhandschoenen gedragen en de kogel zorgvuldig schoongewreven. Er was een moment waarop hij had willen stoppen en de patroon als curiositeit op de schoorsteenmantel had willen plaatsen, maar Emile had hem toegebeten: “De tien plagen van Egypte, Maas. Tien plagen.” En hij was doorgegaan. Om half twee had hij stil de woning verlaten. Violet mocht niets horen, want ze zou hem kunnen ver-

raden als de politie haar kwam verhoren. Tot zijn schrik had het tuinhokje gepiept, maar hij was snel weggelopen, zodat ze hem niet gezien kon hebben. Hij was de straat uitgegaan en naar de Oostduinlaan afgeslagen. Hij liep dicht langs de huizen om niet gezien te worden.

Het was een bijna windstille nacht. De bladeren van de bomen aan de overzijde van de laan, die dicht tegen de villa's stonden, ritselden zacht, alsof ze fluisterend schande spraken van de nachtelijke wandelaar. Er schoot een koude rilling door zijn lijf. Aan de overkant lag het huis van Streefkerk. Er brandde geen licht in de kamers, wel zag hij het zwakke schijnsel van een lamp naast de ingang. Het pand lag er onheilspellend bij in de donkere nacht. Gek dat hem dat niet eerder was opgevallen. Zijn ademhaling en hartslag versnelden toen hij de laan overstak naar het trottoir waaraan de villa was gelegen. Hij zette de kraag van zijn jas op en liep haastig langs de ingang van het tuinpad. Geen tuinhok, zag hij tot zijn opluchting. Het waren tien passen, schatte hij, naar de ingang, die aan de zijkant lag. Dan snel de envelop in de brievenbus stoppen, omdraaien, tien passen terug en doorlopen over de Oostduinlaan alsof hij een nachtelijke wandelaar met slaapproblemen was. Als een commando op oorlogspad visualiseerde hij de onderdelen van zijn plan. "Daarbinnen ligt Streefkerk", dacht hij, toen hij het pand passeerde. "Er zou een verdwaalde bom op moeten vallen. Dan waren we van alle ellende af." Maar er viel geen bom. Er gebeurde niets en Maas liep door, rechtsaf, de Ruychroklaan op. Aan de overkant van de straat slenterde een man. Hij had een hond, zag Maas, een kleine, loslopende hond met een spitse snuit. Het rook aan iets onduidelijks bij de rand van het trottoir, tilde zijn achterpoot op en urineerde ertegen. De man stond een ogenblik stil, bekeek het tafereel en draaide zich om. Langzaam verwijderde hij zich weer van Maas, het dier volgde hem kwispelend en snuffelend langs de stoeprand. Maas bleef staan en deed of hij iets zocht in zijn binnenzak. Iemand die hem bespiedde vanachter een van de verduisterde ramen, zag een nachtelijke wandelaar die zijn sigaretten zocht. Of een brief die hij moest posten. Voor de zekerheid acteerde hij de man die merkt dat hij iets vergeten is

en moet teruglopen naar zijn huis. Hij deed het met overtuiging. Draaide zich om en besloot nog één keer langs de donkere villa te gaan om zeker te stellen dat niemand hem zou zien. In zijn hoofd nam hij de procedure nogmaals door. Tien stappen naar de ingang, envelop in de brievenbus, tien stappen terug en weglopen of er niets aan de hand was. Zijn hart bonsde verontrustend. “Kalm toch”, maande Emile. “Voor iemand die je ziet lopen, ben je een wandelaar. Als je het tuinpad oploopt, ben je een relatie die een brief in de bus stopt. Iemand van de kerk. Of van de tennisvereniging.”

“En als Streefkerk me ziet?” fluisterde hij hees.

“Die ziet jou niet, want hij slaapt”, probeerde Emile hem gerust te stellen.

“Kut!” vloekte Maas ingehouden. “Er komt iemand aan.”

“Gewoon doorlopen en vriendelijk goedenavond wensen”, dicteerde Emile.

“Ik had op mijn nest moeten liggen!” groeide zijn spijt.

“Straks Maas, straks. Over tien minuten lig je op je bed en ben je trots dat je dit hebt gedaan.”

“Goedenavond.”

“Goedenavond.”

“Zie je nou wel?”

“Hij heeft me gezien. Als de politie getuigen zoekt, zal hij zich melden.”

“Laat me niet lachen, Maas. De politie heeft geen tijd voor dit soort zaken. Kom op nou! Omdraaien, naar Streefkerk, envelop in zijn brievenbus en naar bed. Man, wat zullen wij heerlijk slapen.”

Hij talmde, maar draaide zich om en wandelde terug naar het huis, dat donker en dreigend op zijn komst wachtte. Op tien passen van het tuinpad haalde hij diep adem. Hij liet de lucht langzaam door zijn neus ontsnappen, controleerde een laatste maal het huis en stapte het tuinpad op. Zijn hart barstte bijna uit zijn borstkas, met trillende handen haalde hij de envelop uit zijn binnenzak. Hij voelde de verpakte bobbel en propte hem in de brievenbus naast de zware voordeur. Intuïtief hield hij de klep

tegen, zodat die niet kon terugvallen en daardoor de bewoners alarmeren. Het eerste deel van de missie was geslaagd. Met een ruk draaide hij zich om en...

“Kut! Godverdomme, kutbeest”, vloekte hij binnensmonds. Bijna struikelde hij over een grijs-witte kat die aanhankelijk langs zijn been gleed. In een reflex gaf hij het dier een schop, die het incasseerde met een nijldige schreeuw. “Godverdomme!” vloekte hij. “Godverdomme!” Zijn hart bonsde, zijn keel was droog en hij rilde over heel zijn lijf toen hij de bocht maakte van het tuinpad naar de stoep van de laan. Angstig keek hij achterom, maar er gebeurde niets. Met forse passen stak hij de Oostduinlaan over en verdween in de straat waar hij woonde. Elke tien meter keek hij kort achterom, maar hij werd niet gevolgd. Nu nog ongezien binnen zien te komen. Het was twee uur, schatte hij. Violet zou nog wakker kunnen zijn. Zo hard hij kon trok hij de deurknop naar zich toe en dreef de sleutel in het slot. Voorzichtig draaide hij hem naar links en opende de deur. Met twee handen, waarvan er een trok en de ander duwde, zodat hij haar haast geruisloos in het slot kon laten vallen, sloot hij de deur. Als een loods die een tanker naar zijn plaats in de haven begeleidt. De handeling leek een eeuwigheid te duren. Vanuit de huiskamer klonk het geluid van de televisie. De volumeknop was ver opengedraaid. Violet was dus nog wakker en zou hem niet de trap op horen lopen. Met twee treden tegelijk sloop hij omhoog, opende zijn kamerdeur en viel uitgeput op bed.

“Hahaaaaa!” klonk het in zijn oor. “Verdomme Maas, we hebben het geflikt. Plaag nummer drie. God, wat zou ik graag zijn gezicht zien als hij morgen de post vindt. Hij schrikt zich werkelijk lam! Ge-wel-dig!”

“Even een tripel, Emile”, reageerde hij afwezig. “Ik moet een tabletje innemen. Ik héb me toch een koppijn.”

“Die kat hè”, zeurde het in zijn hoofd, “was die van Streefkerk?”

“Geen idee. Pokkenbeest. Ik had mijn poten kunnen breken.”

“Je raakte hem anders goed.”

“Ik haat katten.”

“Zou Streefkerk erg gehecht zijn aan het dier?”

“Zijn dochter misschien.”

“Maas? Hoor je wat je zegt?”

“Dat zijn dochter misschien gehecht is aan dat beest?”

“Plaag nummer vier, Maas?”

“Plaag nummer vier?”

“De plaag van de dooie kat!”

“Dooie kat? Hoe dan?”

“Als we echt kwaad zijn, kunnen we het, Maas. Misschien vind je het zelfs wel prettig. De macht die je voelt, de haat die je kwijt kunt. Maas?”

“Ik heb koppijn, Emile. Ik neem nog een tabletje en een tripeltje. Laat me even met rust.”

“Meneer Minderman? Bent u daar?”

Het dreunde in zijn hoofd. Verstoord keek hij op zijn wekker. Het was half acht en de wegwerkers in zijn hoofd waren druk in de weer. Snerpemde cirkelzagen sneden in de zenuw boven zijn linkeroogkas en een druistige hei-installatie liet met voortvarendheid zware blokken beton op zijn schedel vallen.

“Ho maar, ho maar, ho maar Violet”, strompelde hij naar de gesloten kamerdeur.

“Waarom moet dat al weer zo vroeg...”

“Meneer Minderman?”

De stem die hem toeriep behoorde een man toe, drong het vertraagd tot hem door. Het was niet de stem van Violet.

Het slot klakte vervaarlijk en in de ochtendmist ontwaarde Maas een geklede heer op leeftijd.

“Meneer Minderman?”

“Ja?”

“Wij kennen elkaar niet. Armand Beauchamps. Kolonel buiten dienst. Ik bewoon de andere kamer op de verdieping.”

“Minderman. Maas Minderman. Grappig dat ik u nooit heb gezien.”

“Ik ben niet zo uitgaanderig. Ik ben meestal achter mijn schrijftafel te vinden. Ik breng de vergeten slag bij Malakka in kaart. Maar wat ik u vragen wilde: hebt u niets gehoord vannacht?”

“Gehoord?” Maas zette zijn lippen op elkaar en trok de onderkant van zijn gezicht omlaag zodat hij plooiën onder zijn kin kreeg, om aan te geven dat hij de vraag niet begreep.

“Violet is gevallen. Ze wilde een lamp in de keuken vervangen en is van de trap gevallen. Lelijk met haar hoofd tegen de rand van het aanrecht en ze heeft haar enkel gebroken.”

“Ik heb niks gehoord.”

“Vreemd. Het was aan het begin van de nacht en...”

“Ik heb heel vast geslapen, denk ik”, interrumpeerde Maas om verder gissen van de kolonel b.d. te voorkomen.

“Enfin, ze heeft enige tijd om hulp geroepen. Toen ik haar hoorde heb ik de ambulance gebeld. Ze ligt in het Bronovoziekenhuis, hier vlakbij.”

“Jemig”, schrok Maas. “Dat ik daar niets van heb gemerkt.”

“Maar nu heb ik een vraag.”

“Ja?”

“Weet u hoe we haar televisie kunnen uitzetten? Die heeft de hele nacht aangestaan.”

“Ik zal meteen gaan kijken.”

“Graag ja. En eigenaardig dat u niets hebt gehoord. Het gebeurde om iets over één uur. Tien over één misschien. Of kwart over één. Het was een hele consternatie. Ik dacht nog dat u misschien niet thuis was.”

“Om kwart over één?” jokte Maas. “Dan lig ik altijd in mijn bed. Maar ik zal me snel aankleden en de televisie uitzetten. Het kan niet ingewikkeld zijn.”

Opgelucht sloot hij zijn kamerdeur. De afleiding had zijn hoofdpijn naar de achtergrond verdrongen, maar nu diende ze zich weer in volle hevigheid aan. “Even een tabletje, Emile”, mompelde hij, “ik denk dat ik zo moet kotsen.”

“Het is een mooie dag”, zong Emile opgeruimd in zijn oor. “Zolang Violet in het ziekenhuis ligt, hoeven wij niet op zoek naar een andere kamer.”

“Poeh, Emile, laat me even met rust.” Hij kneep hardhandig in de spieren van zijn nek om de pijn uit zijn hoofd te verdrijven, maar het hielp niet. Hij spoelde twee kalmerende tabletjes

weg met een pijpje tripel en kroop rillend van de kou onder zijn dekbed. Zijn hart had zich verplaatst naar zijn hoofd en bonsde vervaarlijk. Zijn schedel leek te ontploffen, maar na verloop van tijd deden de alcohol en medicijnen hun werk en viel hij in een onrustige slaap.

“Ijspeert hier! Hoe is het met je?”

“Niet zo goed. Je belt me uit bed en ik heb een knetterende koppijn.”

“Vervelend. Maar waar ik je voor bel: ik heb een klus voor je.”

“Attent van je.”

“Ik heb een manuscript geschreven over fraude in het notariaat en een uitgever wil het op de markt brengen. Ik zoek iemand die de tekst kan herlezen en eventueel stukken kan herschrijven. Ik dacht aan jou. Vind je het iets?”

“Ik heb in elk geval tijd genoeg. Hoeveel werk is het?”

“Niet veel. Wat spreken we af? Kun je het morgen komen halen?”

“Morgen?”

“Schikt dat niet?”

“Op zichzelf wel, maar het overvalt me een beetje.”

“Overmorgen dan? De uitgever wil er wel vaart in houden.”

“Morgen dan. Waar?”

“Bij Zoeterwoude ligt een plas met een uitspanning, de Noord-Aa. Eén uur? Of lig je dan nog in je bed?”

“Nee, één uur is prima. Ik zal er zijn.”

De pijn trok nu tergend aan zijn nekspieren. “Gadverdamme Emile, die kuthoofdpijn altijd.” Het misselijke gevoel in zijn maag was ook niet verminderd. Schuifelend over de nylon vloerbedekking begaf hij zich naar het toilet op de gang. Halverwege voelde hij de druk op zijn keel toenemen en nog maar net op tijd bereikte hij de glimmend witte toiletpot. Het gorgelde in rode en donkerbruine stralen omhoog en spatte met kracht tegen de onderkant van de wc-bril. Het gebeurde hem steeds vaker en hij haatte het, hoewel hij wist dat de hoofdpijn nu zou zakken. Met een sliert speksel aan zijn mond bleef hij boven de pot hangen.

Meestal kwam er meer. Hij draaide zich om en hield zijn hand als een kommetje onder de kraan voor een slok water. Hij voelde het koude water omlaag zakken en hij trok aan het touw van de vervelozе stortbak. Ruisend viel het water door de pijp omlaag en spoelde de inhoud van zijn maag naar het riool. Op hetzelfde moment vulde zijn mond zich opnieuw met onverwerkte tripel en macaroni. De individuele ingrediënten waren nog te onderscheiden, vooral de stukjes gele paprika vielen op. “Wat is er toch met mij gebeurd?” vroeg hij zich zuchtend af. “Het is niet best met me gesteld. Waar is het misgegaan?”

Hij trok nogmaals aan het touw van de stortbak en een nieuwe golf water spoelde de inhoud van de toiletpot weg. Met een stukje wc-papier veegde hij de rand van de pot en de binnenkant van de bril schoon. Hij aarzelde of hij de ruimte al zou verlaten. Meestal kwam er een derde uitbarsting voordat de rust in zijn maag was weergekeerd. De druk was weg, voelde hij en de hoofdpijn werd draaglijk. Hij opende de deur en schuifelde lusteloos de gang in, naar zijn kamer. Hij kreeg zowaar een beetje trek.

“Maas, wat zie je eruit! Gaat het niet goed met je?”

Ijspeert draaide er niet omheen.

“Wat zal ik zeggen Jan Diederick... Ik ben ontslagen, ik heb geen werk, ik woon op een gemeubileerde kamer en het is allemaal een beetje uitzichtloos.”

“Maar dan hoef je er toch niet zo verwaarloosd uit te zien?” vond Ijspeert. “Je haar is lang en vet, je ogen staan dof en je bent gekleed of je van een verbouwing komt! Verman je, kerel!”

“Mooi gezegd, Jan Diederick, maar ik voel me zo vreselijk genaaid. Ik heb even geen puf om me te vermennen.”

“Heb je ook geen zin in deze klus?”

“Waar gaat het precies om?”

Ze hadden plaatsgenomen op het terras, met uitzicht op de uitgegraven Noord-Aaplas bij Zoeterwoude. Het water was strak als een spiegel, behalve aan de randen, waar kinderen zwommen en surfers van hun plank vielen omdat er te weinig wind stond. Ijspeert bestelde thee, Maas een Westmalle tripel. Toen de uitba-

ter hem met plichtmatige excuses vertelde dat hij geen tripel kon leveren, nam hij genoegen met een Duvel.

“Je bent nog jong, het leven ligt aan je voeten”, probeerde IJspeert hem moed in te praten.

“Dat kan ik nu even niet geloven”, reageerde Maas mat. En hij keek ongericht over het vlakke water naar de horizon, waar de fantasieloze flats van Zoetermeer grijs oprezen uit het landschap.

“Je moet naar de kapper en je eens lekker scheren”, bleef IJspeert aandringen. “Dan voel je je meteen een beter mens.”

Maas keek hem uitdrukingsloos aan. In gedachten zag hij zijn vroegere directeur in gevechtsskleding tegenover hem zitten. “Laat me nog maar even, Jan Diederick. Ik ben gewoon een beetje depressief. Het gaat wel over.”

IJspeert keek hem bestraffend aan, maar zei niets. Uit een meegenomen plastic tas haalde hij een stapel documenten. “Hier. Kijk dit maar eens door.” Met een klap legde hij ze op de terrastafel. “Het moet een boekje worden. Over fraude in het notariaat.”

“Kan dat zomaar opeens?” keek Maas hem verbaasd aan.

“Ik ben niet meer in dienst van het syndicaat, ik heb mijn handen vrij. Ik heb me er altijd aan gestoord, maar door mijn functie kon ik er weinig van zeggen.”

Ongeïnspireerd sloeg Maas de eerste vellen om. “Wat is dát? Met dank aan Joris Streefkerk, directeur NBS?”

“Ik had hem nodig”, excuseerde IJspeert zich. “Je weet hoe ik over hem denk, maar voor bepaalde informatie had ik hem nodig.”

“Wat is het toch een hypocriete bende!” klonk het verbeterd uit de mond van Emile.

“Wat zeg je Maas?”

“Ik zeg dat het notariaat zo’n hypocriete bende is.”

“O, ik schrok al. Ik dacht dat je mij hypocriet noemde omdat ik Joris heb ingeschakeld.”

“Dat heb je net uitgelegd”, probeerde hij IJspeerts argwaan weg te nemen.

“Het is een heel boekwerk”, stelde hij vast terwijl hij de vellen papier in zijn rechterhandpalm hield en ze met zijn linkerduim

een voor een liet vallen, zoals hij vroeger wel eens had gedaan om het effect van een tekenfilm op te roepen door op elk vel een poppetje te tekenen in een iets gevorderde staat, zodat het leek alsof het liep.

“Honderdachtenzeventig vel”, wist IJspeert. “Ik zoek iemand die het op taal- en tikfouten controleert en misschien straks een persbericht voor me maakt, zodat ik er wat aandacht voor krijg.”

“Wanneer moet het klaar zijn?”

“Over zes weken moet het gecorrigeerde manuscript naar de drukker.”

“Dat moet wel lukken.” Maas was opgelucht, hij had rekening gehouden met een kortere productietijd.

“Wat moet je ervoor hebben?”

“Jemig. Ik weet het niet. Heb je er een budget voor?”

“Als jij het niet doet, vraagt de uitgever het aan een ander. Die doet het ook niet voor niks.”

“Heb je het digitaal, of alleen op papier?”

“Dat vroeg de uitgever ook al. Ik heb het alleen op papier. Ik heb de tekst ingesproken en Marloes heeft hem uitgetikt.”

“Op een typemachine, zo te zien. Dá’s ouderwets.”

“Dat zei de uitgever ook. Nu weet ik het wel.”

“Dus ik moet tik- en taalfouten aangeven op het papier. En als ik nu eens zinnen tegenkom die echt niet lopen?”

“Kun je verbeteringen op een apart vel typen en dat aan het origineel plakken of nieten?”

“Wat een gedoe! Maar oké, ik ga ermee aan de slag. Wat vind je een redelijke vergoeding?”

“Wat réken je?”

Maas probeerde snel een paar getallen te vermenigvuldigen, maar zijn weezin tegen cijfers was nooit verdwenen. Hij deed er een gooi naar. “Vijfhonderd euro?” Gespannen keek hij IJspeert aan.

“Als je denkt dat je het daarvoor kan doen.” De gepensioneerd directeur retourneerde zijn blik, met ongeloof. Hij had op tweeduizend gerekend.

“Dat lijkt me wel.”

“Dat is dan afgesproken.”

Zoals elke ochtend laadde Dirk Bravenboer, chauffeur bij bloemen tuincentrum Flor de Luna uit de Weissenbruchstraat, zijn bedrijfswagen met bestellingen. Zes bloemstukken voor jubilarissen, twee rouwkransen voor de begraafplaats op de Binckhorstlaan en een weelderig opgemaakte gemengde bos voor een vertrekkend afdelingshoofd van het ministerie van Volkshuisvesting.

“Heb ik alles zo?” riep hij vanaf de straat de winkel in. Het antwoord was niet hoorbaar, maar Dirk nam aan dat hij kon vertrekken. Met een blikken klap sloot de schuifdeur aan de zijkant van zijn auto. Hij liep achterlangs, wachtte een moment omdat er een fietser naderde, liep verder en opende het portier aan de kant van de bestuurder. Voor hij instapte controleerde hij de zool van zijn linkerschoen. Dat was een gewoonte geworden sinds hij een keer op weg was gegaan met een schoen waaronder de resten van fecaliën geplakt waren, waarschijnlijk van een hond. Wekenlang had de auto gestonken en hij was walgend bezig geweest om de substantie vanonder zijn schoen en van het koppelingspedaal te schrapen.

Een rookpluim uit de knalpot markeerde de start van de motor, Dirk ontgrendelde de handrem en schakelde routineus de eerste versnelling in. Met een hoog toerental, alsof de koppeling slipte, reed hij van zijn plaats, de Weissenbruchstraat uit, links de Jozef Israëlslaan op, tot aan de halve rotonde en linksaf de Wassenaarseweg op. Bij de stoplichten moest hij lang wachten, daarna kon hij de Koningskade op. Hij besloot eerst langs het ministerie te gaan. De radio speelde goed in het gehoor liggende deuntjes en Dirk floot ze mee. Het was een mooie dag en het verkeer zat niet tegen. Het zou niet lang duren voordat hij zijn ronde had gereden. Voor twaalf uur zou hij terug zijn. Geen vuiltje aan de lucht.

Maas zat binnen. Achter zijn toetsenbord en beeldscherm. Hij bracht correcties aan op de papieren versie van het verhaal van IJspeert en hij typte lange passages op zijn computer. “Grote God”, vloekte hij, “onze zeeheld heeft moeite met d’s en t’s en hunnen en hennen.” Geërgerd schiep hij nieuwe teksten, las ze na op zijn beeldscherm en vergeleek ze met de passages op het papier. “Jemig, wat een taalgebruik, ik moet die zin vier keer lezen voordat

ik snap wat er staat. En moet je nou eens kijken: allemaal voetnoten met verwijzingen naar publicaties van Streefkerk! Ik dacht dat hij zo'n hekel aan hem had!"

"Maas?"

"Nu even niet, Emile."

"Toch even wel, Maas, ik ben het. Je enige vriend."

"Wát nou!?"

"Maak eens een e-mailaccount voor mij aan. In hotmail."

"Wát!? Ik ben bezig hoor!"

"Doe nou maar even."

Morrend legde hij zijn klus opzij en opende de website van hotmail.

"Hoe wil je heten?" vroeg hij kortaf.

"Emile. Dat is mijn naam. Emile."

"Er zijn miljoenen Emiles."

"Niet zo aangebrand, Maas. Er is maar één Emile Kraepelin."

"Emile Kraepelin apenstaartje hotmail punt com. En nu?"

"Tik maar. We weten je te vinden komma vuile rat."

"Verder?"

"Niets. Of ja: Denk maar niet dat je veilig bent."

"We weten je te vinden vuile rat, denk maar niet dat je veilig bent. En dan?"

"Je weet zijn e-mailadres."

"Van wie?"

"De tien plagen, Maas. De tien plagen. Streefkerk apenstaartje... Enfin, daar ben jij beter in dan ik."

"Een dreigmail naar Streefkerk. Je bent gek, Emile, dat doe ik niet."

"Hoezo doe jij dat niet? Jij komt niet voor in het stuk. Emile Kraepelin stuurt een bericht."

"Iedereen kent jou toch?"

"Streefkerk niet, Maas. Emile Kraepelin is onbekend en zijn hotmailadres ook. Druk maar op verzenden."

"Het wordt steeds gekker, Emile."

"Gekker dan een kogelbrief in zijn brievenbus stoppen? En het wordt nog veel gekker. Wacht maar, ik doe het wel."

Maas staarde vol ongeloof naar zijn scherm. De boodschap aan Streefkerk was vervangen door een melding die vertelde dat het bericht met succes was verzonden. Er was niets meer aan te doen.

“Ga maar verder met je werk, Maas. Ik laat je even met rust.”

“Meneer Minderman?”

Wat volgde was een voorzichtige klop op zijn kamerdeur. “Bent u aanwezig?”

“Ogenblik, kolonel, ik kom eraan.”

In de deuropening stond kolonel b.d. Beauchamps, weer keurig in kostuum. “Ik heb vervelend nieuws. Stoor ik u? Mooi. Violet moet waarschijnlijk naar een verzorgingshuis. De val heeft meer beschadigd dan we in eerste instantie dachten. Haar voet geneest slecht en ze blijft duizelingen houden. De arts vindt het beter dat ze ergens gaat wonen waar ze verzorging krijgt. Misschien is het tijdelijk, maar we zullen haar hier voorlopig niet zien.”

“Vervelend”, antwoordde Maas gejaagd. Zijn belangstelling voor andere mensen was niet groot en hij wilde verder met zijn correctiewerk. Hij dankte de kolonel voor de boodschap en probeerde zijn kamerdeur sluiten. “Nog één ding”, bleef Beauchamps staan, “het gaat mij niet aan, maar Violet vroeg zich af waarom u haar niet bezoekt in het ziekenhuis.”

“Niet bezoekt?” zocht Maas bedenktijd. “Ik heb het erg druk gehad met een opdracht die binnen een paar weken moet zijn afgerond”, overdreef hij. Een bezoek aan het ziekenhuis was eigenlijk niet in hem opgekomen. Nu hij erover nadacht wist hij het wel: hij hield niet van ziekenhuizen, was niet geïnteresseerd in Violet en hij vreesde hij dat ze zou aandringen op zijn vertrek, zoals ze eerder had gedaan. Zolang hij haar niet ontmoette kon het onderwerp niet ter sprake komen.

“Juist ja”, bleef de kolonel b.d. discreet, “ik begrijp het. Dan zal ik u verder niet storen.” Hij knikte ten afscheid, draaide zich om en verdween naar zijn kamer.

“Dat gezeur”, mopperde Maas nadat hij zijn deur op slot had gedaan. “Het ene moment wil ze je eruit gooien en het volgende moment moet je vriendelijk op ziekenbezoek. Geen

tijd hoor, géén tijd. Kost me ook nog een bos bloemen! Waar was ik gebleven?"

"Hebben we al een reactie van Streefkerk?" schoot het door zijn hoofd. Hij zocht de digitale thuispagina van hotmail en vond twee spamberichten en reclame voor een dienst waarin hij niet was geïnteresseerd. "Hij zal toch wel aangekomen zijn?"

"Dan stuur je hem toch nog een keer?" suggereerde Emile. "Wacht maar, ik doe het wel. Stop ik er meteen een plaatje bij."

"Plaatje?" was Maas ongerust. "Wat voor plaatje?"

"Och, zomaar", reageerde Emile geheimzinnig. "Iets grappigs."

Gespannen volgde Maas de zoektocht van zijn vriend op de pc. Plaatjes van pistolen, vermoorde mensen en verminkte liken van verkeersslachtoffers schoten over het scherm. Emile had een weerzinwekkende voorliefde voor dood en verderf. "Deze!" koos hij uiteindelijk. Maas zag een foto van een bungelend lijk aan een galg. 'Slachtoffer van de Taliban', luidde het bijschrift.

"Ga je die sturen? Waarom?"

"Om hem schrik aan te jagen", kraaide Emile. "Hij zal weten dat we hem achtervolgen. Tot in de hel! Nee, wacht! Deze is beter! Een hele film!"

Op het computerscherm verschenen wazige beelden van een aan een stoel vastgebonden man. Hij was geblinddoekt, zijn polsen waren aan elkaar gebonden met een rafelige lap stof en hij was omringd door vier in gevechtsgestoken mannen. Ze blafden hem vragen toe en sloegen hem met geweerkolven in het gezicht als het antwoord te lang uitbleef of ontwijkend was. Zo leek het althans, want de mannen spraken Spaans.

"Afrekening van een Mexicaanse drugsbende", legde Emile uit. Hij keek gebiologeerd naar de gruwelijke beelden.

"Gadverdamme, wat walgelijk", keek Maas weg.

Een van de mannen pakte een mes uit zijn broekriem en sneed tergend langzaam de keel van zijn slachtoffer door. Als uit een lekke pijpleiding pruttelde het bloed pulserend uit de wond en stroomde in donkerrode rivieren over zijn ontblote borst.

"Die man leeft nog", stelde Maas ontzet vast. "Ze laten hem doodbloeden en stikken. Jezus, Emile, wat een beesten."

“Dit doen mensen elkaar aan, Maas. En ze genieten ervan.”

De mannen op het scherm lachten. De moordenaar zette zijn mes dieper in de keel en sneed verder. Maas moest kokhalzen. “Niet te geloven”, sprak hij zacht en wendde zijn ogen af. “Dat zulke mensen bestáán!”

“Ze bestaan, Maas. Ook om je heen. Het laagje beschaving is flinterdun. Als ze geen mes hebben, folteren ze je geestelijk.”

Met een laatste beweging van het mes sneed de moordenaar het hoofd van zijn slachtoffer los. Hij hield het vast aan het dunne hoofdhaar en toonde het aan zijn mededaders. Ze lachten opnieuw.

“Wat een gore beesten”, herhaalde Maas ontdaan. “Niet te geloven. Wat is er geworden van de wereld. Hier doe je toch niets mee, hoop ik?”

“Sorry, Maas, te laat. Ik drukte per ongeluk op verzenden.”

“Zo, ben je daar eindelijk eens”, bromde Abe toen hij Maas in de deuropening zag. “Je laat me hier maar verrekken.”

In vijftig jaar was er niet veel veranderd in het huis waar Maas was opgegroeid. Na het overlijden van Rinus en Commerina was zijn broer de enige bewoner. Zijn sentimentele inborst, chronische geldzorgen en gemakzucht, hadden ertoe geleid dat de inrichting onveranderd was gebleven.

Buiten, op straat en in de huizen van de buurtgenoten, was wel degelijk veel veranderd. De keurige mensen die de straat in Maas' jeugd bewoonden, waren dood of vertrokken. Hun huizen waren gehuurd of gekocht door immigranten uit alle delen van de wereld. Op de zeldzame dagen dat Abe zijn huis verliet, ontmoette hij zijn Turkse, Marokkaanse, Bulgaarse, Poolse en Antilliaanse burens, die hij niet bij naam kende, maar die hij met een beschroomde hoofdknik groette, in de hoop dat ze hem niet zouden lastigvallen. Nooit werd zijn groet beantwoord. Ze keken met donkere, on-Nederlandse ogen terug en minachtten hem. Soms vond hij een van de waslijn gewaaid kledingstuk in zijn verwilderde achtertuin. Hij bewaarde het in zijn keuken, in de hoop dat de eigenaar zich bij hem zou melden, zodat hij een indruk

kon krijgen van de nieuwe bewoners van zijn straat, maar nooit meldde zich er iemand. Soms leunde een bovenbuurman verveeld over de rand van de balkonbalustrade. Abe trok dan zijn aandacht en knoopte een praatje aan, maar lang duurde dat niet, want hij beheerste alleen het Duits als vreemde taal en de nieuwe burenspraken de taal van hun land van herkomst of een brokkelige variëteit van het Frans. Het interessegebied van de nieuwe burens was bovendien beperkt en wisselde weinig. "Vous no femme?" was de meestgestelde vraag. Waarop Abe duim en wijsvinger tegen elkaar wreef en balorig riep: "Kein Geld!" De buurman begreep daaruit dat Abe geen geld had voor betaalde liefde, stopte zijn duim tussen wijs- en middelvinger en wierp hem een veelbetekenende mannenlach toe. "Is good, no?" Zo werden nog wat misverstanden uitgewisseld, voordat bovenbuurman zonder woord van afscheid verdween van de balkonbalustrade. Het leven in Maas' geboortestraat was veranderd. Abe was een zonderling geworden in de buurt van zijn jeugd.

De winkel van melkboer Boot was ingenomen door een schimmige handelaar in tweedehands kleding, die ook gebruikte kinderfietsen en schemerlampen aan de man probeerde te brengen. Gezien de laag stof op het allegaartje aan geëtaleerde artikelen zat de loop er niet echt in. In Maas' jeugd zou de straat er schande van gesproken hebben en zouden er roddels zijn verspreid. Nu hield iedereen zich afzijdig. Vanuit de opslagloods van kruidenier Van der Geest terroriseerde een vriendengroep Antillianen de straat met lawaai uit knalpotten van paars en goud gespoten auto's en uit meegebrachte stereo-installaties. De ochlocratie in optima forma. In de vroegere drukkerij van rouw- en trouwkaarten was een Islamitische gebedsruimte gevestigd. De gelovigen parkeerden hun auto's ongeneerd op het trottoir, zonder oog te hebben voor voetgangers en spelende kinderen. En niemand durfde er iets van te zeggen. Op de andere hoek, waar in Maas' jeugd een groentehandelaar zijn nering had gedreven, was een snackbar gekomen, die halalvoedsel aanpreef. Het leven in de straat was veranderd en niet ten goede, fluisterden de achtergebleven autochtone bewoners.

Binnen bij Abe had de tijd stilgestaan. De proefdrukken van Cees Bolding, Hendrik Roodenburg en Martin van Waning sierden de muren nog altijd en zouden bij verwijdering fel afstekende rechthoekige witte vlakken achterlaten op de verder grauwe ondergrond. Het elektrisch kaarsje richtte onvermoeibaar zijn karig schijnsel op het Heilig Hartbeeld, dat volhardde in het zegenen van de teruglopende clientèle.

“Gefeliciteerd”, mompelde Maas. “Vijfenzeventig jaar. Een hele leeftijd. Ben ik de enige gast?”

“Het ziet er naar uit”, reageerde Abe lusteloos. Maas zocht naar een kwalificatie in die woorden, maar vond haar niet. “Mooi, dan heb je niet veel kosten hoeven maken”, leek hem.

“Ik heb tien gebakjes”, sprak Abe, alsof hij aan een opsomming wilde beginnen. “Tien gebakjes”, onderbrak Maas hem, “wat een onzin! Die kun je straks allemaal weggooien. Heb je wat te drinken?”

“Thee? Koffie?”

“Heb je iets met alcohol erin?”

“Ik heb advocaat, strohrum en citroenjenever. En cola”

“Wat een wereldvreemd assortiment. Geen bier?”

“De advocaat en de citroenjenever zijn nog van je moeder, de strohrum heb ik gekregen na een persconferentie over een Oostenrijkse wintersportplaats. Kaprun. Mooi plekje. En weet ik veel dat jij bier drinkt. Je dronk altijd cola.”

“Och, sinds een paar jaar. Maar dat kun jij niet weten. Ik heb je nog nooit bij mij gezien.”

De floretten kletterden, het staal flikkerde vervaarlijk in het binnenvallende licht.

“Vijfenzeventig jaar”, herhaalde Maas nog maar eens. “Een hele leeftijd. De kans wordt steeds kleiner dat ik eerder sterf dan jij.”

“Daar zou ik maar niet zo zeker van zijn”, schreeuwde Abe vanuit zijn keuken boven het geluid van de loeiende geiser. “Ik voel me uitstekend en jij ziet er beroerd uit.”

“Dat valt wel mee hoor”, riep Maas strijdbaar terug. “Ik heb een heerlijk rustig leven, zo zonder werk.”

“Dat is geen garantie. Met één klap kan je weg zijn”, klonk Abe opmonterend. “Heb je nog geen zicht op werk? Straks ben je te oud.”

Hij betrad de kamer, de vaatdoek in zijn hand wreef een theekop droog.

“Ik ben nu al te oud om te werken”, reageerde Maas, nippend van een vol glas strohrum. “Die klerelijers hebben me gebroken. Ik heb geen puf meer om iets te doen.”

Hij bleef niet lang. Bij het afscheid wees Emile hem op de kapstok. “Van wie is die gleufhoed?” moest Maas van hem vragen. “Weet je dat niet eens”, sneerde Abe, “die is van je vader. Hij droeg hem naar de kerk. Dat je dat niet meer wéét.”

“Grappig ding”, vond Maas, “draag jij hem wel eens?”

“Ik? Een hoed? Dank je wel.”

“Neem mee”, drong Emile aan, “daar kunnen we wat mee.”

“Is het goed als ik hem meeneem?”

“Hij is wel van je vader.”

“Precies, van vader”, schreeuwde Emile, “die al twintig jaar dood is. Hij heeft helemaal niets van hem. Die hoed zou zijn enig aandenken aan hem zijn.”

“Wat moet je opeens met een hoed? Een hoed staat jou helemaal niet.”

“Wat maakt jou dat nou uit?”

“Neem maar mee, het hele huis wordt leeggeroofd.”

“Leeggeroofd? Jij bent in een gespreid bedje gekomen en het enige dat hij je vraagt is een hoed van zijn vader die meer dan twintig jaar dood is. Wil je er een museum van maken of zo!?”

Maas maakte aanstalten het huis te verlaten, maar Emile hield hem staande. “Vraag hem wat er in het afgesloten kistje zat, Maas. In dat kastje in de salon, waar hij altijd zo geheimzinnig mee deed.”

“Helemaal niks!” leek Abe de vraag van Emile gehoord te hebben. “Niks van belang voor ons. Dat zijn pa’s zaken. En wat verwacht je? Er zitten hooguit een paar postzegels en een stel manchetknopen in.”

“Daar kom ik nog wel eens op terug!” priemde Emile dreigend zijn vinger naar Abe’s borst. Maas zette demonstratief de hoed op zijn hoofd en smeed de deur harder dan noodzakelijk achter zich dicht. “Hij is je kwijt hè?” meldde Emile zich weer. “Hij dacht dat je op hem zou terugvallen nu je zonder vrouw en zonder werk zit. Dat valt hem tegen.”

“Hij heeft ook goeie dingen voor me gedaan”, protesteerde Maas flauwtjes.

“Goeie dingen? Welke dan?” eiste Emile voorbeelden.

“Hij heeft me leren voetballen met mijn linkerbeen. Dat is nu even sterk als mijn rechter. Ik denk zelfs dat er meer gevoel in zit dan in mijn rechter. Bij vrije trappen...”

“Voetballen met je linkerbeen!?” schamperde Emile. “Is dat zijn bijdrage aan jouw levensgeluk geweest? Voetballen met je linkerbeen? Hij is ziek, Maas. Het is een verbitterde ouwe man die het verleden koestert, omarmt, bijna wurgt, want vroeger had hij controle over het leven. Toen was het overzichtelijk en kon hij het naar zijn hand zetten. Kon hij jóu naar zijn hand zetten. Hij heeft de tijd stilgezet toen het leven hem ontglipte. Toen jij hem ontglipte.”

Hij besloot naar huis te wandelen. Het was een milde avond en hoewel de zon de stad bescheen vanuit een kleine hoek, bracht hij nog voldoende licht op. “Wat moet ik eigenlijk met die hoed?” vroeg hij Emile, halverwege de wandeling. “Je denkt toch niet dat ik met een hoed ga lopen? Kijk eens naar die rand: de vettigheid druipt er van af!”

“Plagen, Maas, plagen. Denk aan plagen. Die hoed gaat ons van pas komen. Niet vanavond, niet vannacht, maar een dezer dagen. Ik heb een plan.”

“Heb ik het zo?” Dirk schoot het restant van zijn sigaret naar de stoeprand, spuwde twee keer krachtdadig op de straatstenen en nam de portierkruk in zijn handen om de laaddeur van zijn bestelwagen te sluiten. “Heb je het bloemstuk voor de kerk?” klonk het uit de winkel. “Dat moet er uiterlijk om tien uur zijn. Om elf uur is de uitvaart.”

“Doe ik als eerste”, riep Dirk terug. Hij herschikte de bloemstukken en las de kaartjes om er zeker van te zijn dat hij een logische route zou rijden. “Hebben die stukken voor Voorburg haast?” informeerde hij met luide stem.

“Wat zeg je?”

“Of die stukken voor Voorburg haast hebben?” herhaalde hij geagiteerd.

“Voor twaalf uur.”

“Dan doe ik die na de kerk”, mompelde Dirk in zichzelf en hij schoof ze naar een middenpositie op de laadvloer.

“Even wachten Dirk!” klonk het gebiedend vanuit de winkel. “Spoedje!”

“Godsakkere!” vloekte Dirk binnensmonds. “Altijd op het laatste ogenblik.”

“Ik moet zo gaan rijden, anders ben ik te laat bij de kerk”, gaf hij uiting aan zijn ergernis. Niet dat het iets uitmaakte, want Dirk was in loondienst. Hij moest doen wat de baas zei.

“Zo”, stapte de eigenaar zijn winkel deur uit met een exploderende bloementuיל in zijn hand. “Laan van Nieuw-Oostindië, nummer staat op het kaartje. Doe een beetje aardig, want het is voor een geboorte. En het is een vaste klant.”

“Ja baas”, acteerde Dirk onderdanig. “Dat was het?”

“Vergeet Voorburg niet af te rekenen. De rest is betaald.”

Dirk zwaaide zwierig de laaddeur dicht en liep om de bestelwagen heen, naar de deur aan de bestuurderskant. Bij het linkerachterlicht stopte hij even en hij keek naar beide kanten. De weg bleek vrij en met de atletische sprong van een twintiger besteeg hij zijn werkplek. De wagen startte met een forse rookpluim en gierend door de versnellingen reed hij de straat uit.

Hij was een wakkere jongeman, de tweede zoon uit een gezin van drie kinderen. Zijn oudere broer Guus was internationaal vrachtwagenchauffeur, zijn jongere zus Tanja werkte als telefoniste bij de Haagse Tramweg Maatschappij. Dirk was geen kwaai, maar op school had hij moeite gehad om zich te concentreren, heette het. De Mavo was te hoog gegrepen en na een paar jaar voorbereidend beroepsonderwijs mocht hij gaan werken van zijn

ouders. Eerst als keukenhulp in een visrestaurant in de Scheveningse haven, maar toen hij zijn rijbewijs had gehaald was hij op zoek gegaan naar een baan als chauffeur. Later zou hij zijn broer volgen in het internationaal transport, nam hij zich voor. Voorlopig was hij tevreden als chauffeur bij bloemenzaak Flor de Luna. Hij zette de radio harder en zong de hem bekende deuntjes mee.

Maas wreef zijn dun geworden haar droog met een roze-blauw gestreepte handdoek. Hij liep naar de tafel waarop zijn computer stond en drukte op de on-knop. “Dan kan ik zometeen aan de slag”, bromde hij in zichzelf. Het begon te zoemen en te ratelen en op het beeldscherm verschenen getallenreeksen en teksten. Maas keek er een ogenblik naar, zoals hij er vaker naar keek: met onbegrip en ergernis. Er gebeurde iets geheimzinnigs en dat stoorde hem. John Jack begreep het misschien, hij zou hem er eens naar vragen. Na een paar minuten was het scherm tot rust gekomen. Hij kon straks verder met het herschrijven van IJspeerts boek. Het speet hem dat hij de klus had aangenomen. Het was veel meer werk dan hij had vermoed en IJspeert bleek meer een spreker dan een begenadigd schrijver. “Meer een ouwehoer dan een schrijver”, corrigeerde hij zichzelf.

Met een indringend piepsignaal gaf de computer te kennen dat hij openstond voor nieuwe opdrachten, maar Maas begaf zich, met de handdoek om zijn middel, via de trap, naar de hal. Nu Violet in het ziekenhuis lag voelde hij zich meer op zijn gemak in het oude, krakende pand. Het begon een beetje zijn eigen huis te worden, temeer daar kolonel b.d. zich zelden buiten zijn kamer vertoonde. Op de marmeren vloer van de hal lagen het ochtendblad en een envelop. Van de uitkeringsinstantie, zag Maas toen hij bukte. “Wat nou weer?” mompelde hij, de trap oplopend. “Zal wel weer ellende zijn. Eerst maar even de krant.”

Hij nam niet de moeite zich aan te kleden en liet zich zakken op de bank die hij van Violet huurde. De zon verwarmde aangenaam de plek die hij had ingenomen. Omdat het licht naar binnen scheen via de gekleurde ruitjes van het glas-in-loodbovenraam, vertoonde de opengeslagen pagina een Mondriaanachtig patroon

van geel, rood en blauw. Onaangedaan las hij de koppen van de voorpagina, stoorde zich aan een stijlfout in de inleiding van een bericht en sloeg de pagina om. Op pagina vijf werd zijn aandacht getrokken door een kort bericht. 'Paters verdacht van seksueel misbruik' las hij. Het bericht maakte melding van een aanklacht tegen vijf paters, die verdacht werden van seksueel misbruik van leerlingen op een instituut waaraan zij verbonden waren geweest.

"Zie je dat?" wees hij Emile op het nieuws. "Vijf paters."

"Staan er namen bij?" was Emile ter zake.

"Nee, alleen initialen", zag Maas, terwijl hij zijn ogen snel door het bericht liet gaan. "Met hun leeftijden erachter, tussen haakjes. M. van H. (78), S. L. (83), I. E. (77), H. de Z. (67) en B. van S. (62)."

"IE?" keek Emile hem aan. "IE? Zeggen die initialen je niets? Wat staat er verder? Waar zijn ze opgepakt?"

"Ze zijn niet opgepakt. Er staat ook geen woonplaats bij."

"Het zou wel heel toevallig zijn als het niet onze Ignace was", was Emile opeens geïnteresseerd. "Hoeveel mensen heten er nou I.E.?"

"Izaak Eduards?" opperde Maas.

"Wat is dát nou voor naam!" schamperde Emile.

"Net zo'n naam als Igor Esdoorn", vond Maas, "Of Ivo Enthoven, Iwan Ellebout, Isidoor Eimaal of Inge Eelenfeldt."

"Inge!" riep Emile verontwaardigd. "Een pater die Inge heet!"

"Er zijn ook mannen met die naam", verdedigde Maas zijn keuze. "In Scandinavië is het een jongensnaam. Bij Ajax voetbalde een Zweedse voetballer die Inge heette."

"Inge Eelenfeldt. Ja ja", mokte Emile. "Ik vind het te toevallig, Maas. Pater I.E., klopt de leeftijd?"

"Het zóu kunnen", twijfelde Maas. "Ik weet niet welke leeftijd hij had toen ik les van hem kreeg, maar als dat ergens tussen de dertig en de veertig was, dan kán het kloppen. Maar laten we erover ophouden, Emile. Ik herinner me er niets van, dus wat heeft het voor zin?"

Hoewel de koppen anders deden vermoeden, had het ochtendblad weinig te melden. Zonder speciale verwachtingen opende hij

de envelop van de uitkeringsinstantie. ‘Sollicitatieplicht’, was het eerste wat hij las, gevolgd door een lange uiteenzetting waarin de term ‘korting op de uitkering’ frequent voorkwam.

“Dus ik moet meer solliciteren”, concludeerde hij apathisch, “anders wordt er op mijn uitkering gekort. Wat zijn het toch voor honden?” Maar hij was te moe, te lusteloos en te terneergeslagen om kwaad te worden. Het raakte hem niet meer. “We zullen wel zien, Emile. We zullen wel zien. Een tripeltje, een pilletje en we komen de dag wel door.”

Violet was enthousiast toen ze hem zag binnenkomen. “Maas! Reuze dat je er bent, joh. Wil je even mijn tas aanreiken?”

Ze lag er monter bij. Maas had zich verplicht gevoeld haar een keer te bezoeken, al had eigenbelang een grote rol gespeeld. “Dag Violet, je ziet er goed uit. Heb je geen pijn meer?”

“Nee Maas, helemaal niet meer”, jubelde ze. “Maar waar wás je nou? Ik heb je nog geroepen!”

“Geroepen?”

“Toen ik viel!”

“O, dát! Ik denk dat ik vast in slaap was, Violet”, loog hij. “Maar hoe is het nou precies gebeurd?”

“Ik viel! Van de keukentrap. Ik wilde de lamp vervangen, want dat had jij niet gedaan en toen klapte de trap in. Ik denk dat jij hem niet goed had ingeklapt”, boog ze zich fluisterend naar hem toe.

“Kan zijn, Violet”, wilde Maas van het onderwerp af, “maar wat gaat er nu met jou gebeuren? En met het huis?”

“Met het huis? God jongen dat weet ik niet. Hoe moet ik dat weten? Ik lig hier maar en niemand komt langs.”

“Ik ben er toch?” protesteerde Maas geërgerd.

“Ja, nu wel. Maar niet toen mijn lamp stuk was. Ik moest hem zelf vervangen en toen ben ik gevallen.” Ze keek ernstig voor zich uit, alsof haar geheugen een gebeurtenis uit een verwaaid verleden probeerde te reconstrueren. “Ik denk dat jij de keukentrap niet goed had ingeklapt. De beveiligingspen schoot los.”

“Zou kunnen”, herhaalde Maas onaangedaan. Hij had spijt van zijn bezoek. Violet was in de war en het gesprek bood hem weinig tastbaars. Deze middag zou hij zeker niet zijn kamer kunnen veiligstellen. Hij stond op en meldde zich bij de balie van de afdeling.

“Goede middag. Ik ben een huisgenoot van mevrouw Ottoman en ik maak me zorgen. Zal ze nog naar huis komen?”

De dienstdoende verpleegster nam hem wantrouwend op. “Huisgenoot?” klonk het ongelovig. “Hebt u een relatie met mevrouw?”

“Zo zou ik het niet willen noemen”, antwoordde Maas geschrokken. Hij begreep wat de verpleegster insinueerde. “Ik huur een kamer bij haar en ik vraag me natuurlijk af wat de toekomst zal brengen. Komt ze nog terug?”

“Dat moet u aan de dokter vragen”, probeerde ze hem af te wimpelen en ze zette haar werkzaamheden voort. Kennelijk vereisten die de beschikbaarheid van een vel papier dat zich ergens diep in de stapel voor haar neus verscholen hield. Ze bladerde nimmer door. Maar Emile pikte het niet. “Zeg luistert u eens”, begon hij intimiderend, “u praat wél over onze huisvesting! Wij hebben recht op huisvesting. En u moet niet zo neerbuigend doen, hebt u dat begrepen!?”

De zuster schrok achteruit. “Ik kan u niet helpen, vrees ik. U moet echt bij de dokter zijn”, reageerde ze ontdaan. En ze verhief zich haastig van haar stoel.

“En waar is die dokter dan!?” vroeg Emile. Hij boog zich dreigend over de balie heen. “Die willen wij dan nú spreken.”

“Dokter is erg druk”, antwoordde ze beduusd vanachter de veilige barricade van haar stoel. Nerveus pakte ze de hoorn van het telefoontoestel en maakte aanstalten om een nummer in te toetsen. “U gaat nú de dokter roepen!” eiste Emile.

De situatie dreigde uit de hand te lopen. “Sjors”, hoorde Maas haar gehaast in de telefoonhoorn spreken, “ik heb hier een probleem. Kun je komen? Met spoed, als het kan.”

“Goed zo”, prees Emile haar. “Wij wachten hier.”

“Daar zul je hem hebben”, wees Maas op het ruitje van de liftdeur, waarachter, van onderen beginnend, een streep licht tevoor-

schijn kwam. De deur zwaaide kermend open en een forse man in uniform stapte in trage gorillapas de gang in. In zijn handen wrijvend richtte hij zich tot Maas. "Zijn er problemen?" Hij observeerde Maas onderzoekend. "Bent u arts?" vroeg Maas nog, maar hij aarzelde. De geüniformeerde man ging niet in op zijn vraag. "Ik begrijp dat deze zuster u niet kan helpen en dat u daarmee geen genoegen neemt?"

"Inderdaad", sprak Maas parmantig. "Ik stelde een vraag over een patiënt. Een huisgenoot van mij. En de zuster weigert de dokter te roepen."

"Dat is niet waar", mengde de verpleegster zich in het gesprek. Ze had zich herpakt in het veilige gezelschap van de man in uniform. "Ik heb gezegd dat de dokter er niet is en nu niet gestoord kan worden."

"U hoort het", zei de man dwingend. Hij richtte zijn kin op en drukte zijn schouders naar achteren, zodat zijn armen verder van zijn lichaam kwamen. "Ik verzoek u het pand te verlaten. Misschien kunt u het morgen telefonisch proberen."

"Dat zal ik zeker doen", antwoordde Maas hautain. Hij moest zijn verlies nemen, realiseerde hij zich, want de man zag er niet uit alsof hij ontvankelijk was voor argumenten.

"Kom Emile", zei hij, "we komen hier niet verder."

De man en de zuster keken hem hoofdschuddend na. "Het psychiatrisch centrum is in Loosduinen, hier liggen alleen mensen met een lichamelijk gebrek", riep de man Maas nog na. Klaar om een dankbare lach in ontvangst te nemen richtte hij zich tot de zuster. Hij plaatste zijn ellebogen op de balie en boog zich verlekkerd naar haar toe. "Als hij nog eens komt, moet je me sneller roepen. Ik houd niet van die opstandige mannetjes."

"Dank je Sjors", keek de verpleegster flirterig terug.

"En wat gaan we nú doen?" wilde Maas van Emile weten.

"Ons voorbereiden op de avond", klonk het, gedecideerd. "Die oude zwarte regenjas van je, die heb je toch niet weggegooid?"

"Zwarte regenjas? Ik denk het niet. Hoezo?"

"Mooi. Zonnebril?"

“Zal ik wel ergens hebben.”

“Je moet het zéker weten.”

“Ja ja.”

“Koop een pakje sigaretten.”

“Wát!?”

“Sigaretten. Zonder filter.”

“Wat krijgen we nou weer!?”

“Doe het nou maar. Ik vertel je vanavond wat we gaan doen.”

Hij twijfelde. “Ik weet het niet, Emile. Zou dit echt werken?”

Hij zag zichzelf in de halfhoge spiegel, gekleed in zijn lange, zwarte regenjas, een zonnebril voor zijn ogen en de hoed van Rinus op zijn hoofd. “Het ziet er wel gek uit, maar of iemand hiervan schrikt... Ik weet het niet.”

“Nu niet, want het is nog licht”, hield Emile staande, “maar in het donker, zeker als je er een sigaret bij rookt, ziet het er griezelig uit.”

Emile had hem het plan uitgelegd. Kort na het invallen van de duisternis moest Maas, gehuld in zijn zwarte regenjas, gaan posten tegenover de villa van Streefkerk. Hij hoefde niets te doen. Alleen maar te staan en af en toe onderzoekend naar het huis te kijken. Alsof hij het in de gaten hield. Emile had het voorgedaan. “Zo. Streefkerk wordt knettergek!” had hij voorpret gehad, maar Maas bleef twijfels houden.

“Ik weet het niet”, herhaalde hij nog maar eens.

“En toch moet je het doen”, drong Emile aan.

“Dan hebben we een brouille”, constateerde Maas afgemeten. Hij beleefde er plezier aan zich in ongebruikelijke woorden te uiten. “En weet je wat het is met brouilles? Die verlies ik, want jij bent sterk en vol energie en ik ben moe en der dagen zat. Jij hebt een doel voor ogen, ik wil vooral rust. Ik wil niks meer. Ik ben uitgeput, ik voel me ziek. Ik kom de dagen niet meer door zonder pillen en alcohol. Ik wil ermee stoppen, maar het lukt me niet. Als ik niet drink of geen tabletje neem, voel ik me beroerd, licht in mijn hoofd, krampen in mijn maag. Ik dacht laatst dat ik een hartaanval had, maar de pijn zat lager. Volgens de dokter was het

een maagzweer. Omdat ik te veel pijnstillers slik. De dokter vond het schandalig dat het middel vrij in de handel was. Volgens hem moest het op recept, omdat het de maagwand ruïneert.”

“Je bedoelt dat we een issue hebben, en je wilt het niet doen”, vatte Emile stoïcijns samen. “Je bent bang en je laat me in de steek.”

“Dat is het niet”, protesteerde Maas zwak. “Ik ben moe en ik ben ziek, denk ik. En ik geloof er niet zo erg in dat dit een plaag is. Dat Streefkerk hiervan onder de indruk zal zijn. Misschien sta ik er een hele avond zonder dat hij me ziet. Of een ander lid van zijn gezin. Wat heeft het dan voor zin?”

“Hij zal je zien”, was Emile overtuigd, “hij zal je zien. Maar ik kan je niet dwingen. Het enige is...”

“Wát?” wilde Maas weten. “Het enige is dat je dan iets anders moet doen. Iets dat wel zin heeft. Herinner je je nog zijn kat?”

Vermoeid keek Maas opzij.

Het was vroeg donker op de Oostduinlaan. Het waaide hard en het was kil. Hij had drie tripels gedronken en daarmee drie tabletten weggespoeld. Een desastreuze cocktail, die zijn hoofd had veranderd in een toiletpot waarin de restanten van een wild feest met kracht werden rondgespoeld. Zijn blik was troebel, zijn oren suïden. De wandeling naar het huis van Streefkerk maakte hij nauwelijks mee. Hij had moeite zijn ogen open te houden en hij liep over een golvend trottoir. “Oppassen Maas, we gaan oversteken”, sprak hij tegen zichzelf. De wind zwiepte zijn lange, dun geworden haar tegen zijn wangen, maar hij merkte het niet. In het huis van Streefkerk brandde licht, zag hij, in twee kamers: een beneden en een boven. Hij liep langs het huis en keek omzichtig om zich heen. Een auto kwam voorbij en reed, iets te hard, met jankende banden door de S-bocht in de laan. Maas luisterde scherp of het geluid van de banden iemand had gealarmeerd, maar het bleef stil. Geen nieuwsgierig opzijgeschoven gordijn, nergens blafte een hond. Hij liep een tweede keer langs het huis. En een derde keer. In de laan veranderde niets. Er was geen verkeer meer, er liep niemand op het trottoir en er keek niemand door een raam. Nog twee keer liep hij langs het huis. “Geen kat te zien vanavond”,

mompelde hij in zichzelf. “Plan B, Maas, plan B”, fluisterde Emile in zijn oor. “Pak je tang. Pak je tang.”

“Jezus Emile”, was het enige dat Maas uitbracht. Hij voelde de combinatietang in zijn jaszak en omklemde hem met zijn rechterhand tot hij kramp kreeg en hem los moest laten. Hij sloeg zijn hand een paar keer in de lucht om de bloedsomloop te herstellen.

“Paps, zo raar: ik zag een enge man langs ons huis lopen. Wel vijf keer.” Annemiek Streefkerk was zestien jaar en zat op het atheneum. Haar huiswerk was af en ze had uit het raam van haar kamer gekeken. Ze huppelde de trap af en richtte zich, vanaf de voorlaatste trede, tot haar vader in de woonkamer. Van boven zijn krant keek Streefkerk haar minzaam aan.

“Zo... overdrijf je niet een beetje? Vijf keer? En wie zegt dat het dezelfde man was? We wonen nu eenmaal vlakbij de brievenbus.”

“Ik ben niet gek hoor. Ik vond het griezelig”, reageerde ze met de opstandigheid van een puberende dochter. “Hij keek ook steeds naar ons huis.”

Met “wel kindje, maak je geen zorgen, alles zit goed op slot”, was het onderwerp voor Streefkerk afgedaan. Hij richtte zijn aandacht weer op het avondblad en las verder.

Met een sprongetje landde ze op de parketvloer van de huiskamer. “Mag ik wat drinken?”, veranderde ze van onderwerp, want ze begreep dat ze zijn aandacht kwijt was.

“Dat moet je aan je moeder vragen, kindje”, antwoordde hij, zonder op te kijken.

“Gadverdamme, mijn jas gaat naar de verdommenis”, vloekte hij. Ze hadden zich onder de voorwielen van de auto op Streefkerks tuinpad geschoven, waarbij Maas’ jas over de grove stoeptegels schuurde. “Wat is nou de remleiding?”

“Heb ik bij Autoblik gewerkt of jij?” reageerde Emile grimmig.

“Deze moet het zijn. Zo, die is dik!”

“Geef maar hier”, gebod Emile ongeduldig.

Na een paar keer wrikken knakte de leiding en stroomde een groene drab traag op de tegels van het tuinpad. “Nou de andere”, sprak hij zichzelf toe. Hij wrong zich, slingerend als een ratslang, naar het andere voorwiel. Hij wist nu welke leiding hij moest doorknippen. Omdat hij meer kracht zette dan bij de eerste, duurde het niet lang of ook de tweede leiding knapte, waarna een tweede stroom dikke groene drab op de bodem lekte en zich verspreidde. “Dat was snel gepiept”, complimenteerde hij zichzelf. Voorzichtig kroop hij langs de voorkant van de auto weg, blikte schichtig naar het huis en stapte snel het trottoir op. Daar veegde hij het zand van zijn jas en broek en wandelde de uitgestorven laan op.

“Zo, heb je wat te drinken? Niet te laat gaan slapen hè? Je moet morgen fris zijn.”

“Wil je toch niet even gaan kijken?” drong Annemiek aan. “Ik kan niet slapen als ik denk dat er een man rond het huis loopt. Ik heb dat beeld in mijn hoofd.”

“Kindje, kindje, kindje”, reageerde Streefkerk niet-begrijpend. Maar hij legde zijn krant weg en stond op. Annemiek had het alfamannetje in hem gealarmeerd. Hij legde zijn bril weg en stapte met een soevereine glimlach naar de voordeur van het huis. “Kom maar mee, dan zul je zien dat er niets aan de hand is”, sprak hij zijn dochter en zichzelf moed in. Ze liepen de voortuin in en hij wees vertrouwenwekkend op de gesloten ramen. “Zie je wel kindje, geen paniek.” Met zijn onwillekeurig opgezette borst stapte hij het tuinpad op en liep de tien stappen naar de grens van zijn tuin. “Niemand te zien, Annemiek. Niet op de Oostduinlaan en niet op de Ruychrocklaan. Zie je wel?”

Tevreden over zijn doortastend optreden - en opgelucht, omdat er inderdaad geen onraad was - draaide hij zich om en sloeg zijn arm om de schouders van zijn dochter. “Kom, we gaan naar binnen.”

“Is er ook niks mis met de auto?”

“Kijk maar kindje, alle ruiten zijn heel, de banden zijn niet lek en de deuren zitten op slot. Niks bijzonders te zien.”

Ook op de grond viel hem niets op. Vanuit de hal van het huis keek hij nog één keer het tuinpad af en hij zag dat het goed was. De deur sloot met een doffe dreun en door de stilte van de Benoordenhoutse avond klonk twee maal hard het mechanisch klakken van een sluitend nachtslot.

“Als hij zich maar niet doodrijdt”, maakte Maas zich zorgen. “Dan gaan ze de zaak onderzoeken en komen ze bij mij terecht. Maar het zal wel meevallen: moderne auto’s hebben allemaal een gescheiden remsysteem. En airbags. De wagen zal niet zo goed remmen en hij heeft een hoop onkosten. Misschien stoot hij zijn hoofd. Dat is al mooi genoeg. Aan de andere kant: wat interesseert het me als hij zich doodrijdt?”

“Goed zo Maas!” moedigde Emile hem aan.

“Wat is dat voor boek?”

“Uit je eigen boekenkast. Het zal de Bijbel wel zijn, die je voor je huwelijk met Bertha hebt gekregen. Zal ik wat voorlezen?”

“Voorlezen?”

“Daarna zeide de Heere tot Mozes: Ga in tot Farao, en zeg tot hem: Zo zegt de Heere: Laat Mijn volk trekken, dat zij Mij dienen. En indien gij het weigert te laten trekken, zie, zo zal ik uw ganse landpale met vorsen slaan; dat de rivier van vorsen zal krielen, die zullen opkomen, en in uw huis komen, en in uw slaapkamer, ja, op uw bed; ook in de huizen uwer knechten, en op uw volk, en in uw bakovens, en in uw baktroggen. En de vorsen zullen opkomen, op u, en op uw volk, en op al uw knechten. Verder zeide de Heere tot Mozes: Zeg tot Aäron: Streck uw hand uit met uw staf, over de stromen, en over de rivieren, en over de poelen; en doe vorsen opkomen over Egypteland. En Aäron strekte zijn hand uit over de wateren van Egypte, en er kwamen vorsen op en bedekten Egypteland.”

“Vorsen?” reageerde Maas verstoord.

“Kikkers!” krijste Emile verontwaardigd. “Je weet toch wel wat vorsen zijn? Kikvorsen?”

“Zeg dan gewoon kikkers.”

“Dat stáát er toch niet? Ik lees voor wat er staat. Er kwamen vorsen op en bedekten Egypteland.”

“Egypteland?”

“Egypte!”

“Mooi verhaal Emile. Ik heb het vroeger, op school, al eens gehoord, meen ik mij te herinneren. Maar wat moet ik ermee?”

“Maas, Maas, Maas, wat denk je toch weinig met me mee. Kikkers, de tweede van de tien plagen.”

“Wij sturen kogelbrieven en we snijden remleidingen door, Emile. Wij hebben geen kikkers. Kikkers zijn passé, zeker in de stad.”

“Maar morgen hebben we wel muizen.”

“Muizen?”

“Uit de dierenwinkel, Maas. De die-ren-spe-ci-aal-zaak. Twaalf muizen. Mannetjes en vrouwtjes. Via de brievenbus het huis van Streefkerk in. Hoppekee. Hij zal er een paar vangen, maar niet allemaal. En de muizen die hij niet vangt, zorgen voor nageslacht. En nageslacht. En nageslacht. Enorme hoeveelheden nageslacht. En ze zullen in zijn slaapkamer komen, zoals in de Bijbel staat, ja, op zijn bed, ook in de kamers van zijn dochters, in zijn bakovens en in zijn baktroggen.” Emile lachte hysterisch. Zo hysterisch dat Maas er zelf bang van werd. “Kijk ze krioelen: honderden, duizenden muizen, overal komen ze vandaan. Ha ha ha. Hij heeft ons naar de hel geleid, Maas. Nu leiden wij de hel naar zijn huis. Duizenden muizen. Duizenden! Miljoenen!”

“Dag Maas, ga zitten.”

“Dag Shrimp. Is het niet fijn dat ik er ben?”

“Niet fijn?”

“Dat is je vaste openingszin.”

“Ik ben een beetje verbaasd om je te zien. Toch niet in zee gaan met de psychiater?”

“Emile vond het niet nodig om een afspraak te maken.”

“Niet nodig.”

“Hij heeft het niet zo op psychiaters.”

“Wil je wel met mij blijven praten?”

“Jij stelt vragen, je oordeelt niet. Je verklaart me niet voor gek.”
“Doet een psychiater dat wél?”
“Hier! Dat bedoel ik. Jij stelt vragen. Verder niks. Ik hoef geen antwoord te geven en jij accepteert dat.”
“Oké. Dan heb ik een vraag. Hoe is het?”
“Gaat wel, Shrimp. Ik heb het druk.”
“Mooi. Wil je me vertellen waarmee?”
“O, van alles. Werk voor mijn oude directeur en zo.”
“En zo?”
“Ja, dingetjes. Niks bijzonders, maar ik heb het er druk mee.”
“En de drank?”
“Redelijk in de hand.”
“Redelijk?”
“Ik zal wel moeten. Mijn geld is op.”
“Heb je al uitzicht op een nieuwe baan?”
“Ik schrijf wel eens een brief.”
“Wel eens?”
“Wat heeft het voor nut, Shrimp? Ik ben een ouwe, uitgebluste man. Wie wil mij hebben? Ik heb er bovendien geen zin meer in. Ik ben moe. Zo vreselijk moe.”
“Je vertelde me dat je slaaptabletten inneemt. Gebruik je ze nog?”
“Soms. Als ik er een inneem, voel ik me beter. Dan is het toch goed?”
“Hoe slaap je?”
“In stukjes. Ik slaap pas om twee uur en om vier uur word ik wakker met maagkrampen.”
“En dan?”
“Dan neem ik een pil en een blik uilenzeik.”
“Uilenzeik?”
“Heineken. Goedkoper dan tripels en goed genoeg om een pil mee weg te spoelen.”
“Vind je dat verstandig?”
“Ik drink liever tripel.”
“Je weet wat ik bedoel.”
“Ach, wat is verstandig? Iemand ontslaan die niets verkeerd heeft gedaan? Is dat verstandig? Shrimp!? Is dát verstandig?”

“Heb je die wraakgevoelens nog geen plek kunnen geven?”

“Ik neem wraak.”

“Hoe?”

“Ik stuur brieven.”

“Aan wie?”

“Streefkerk.”

“Wat voor brieven?”

“En e-mails.”

“Wat voor e-mails?”

“En we snijden zijn remleiding door.”

“We?”

“Emile is handiger in die dingen dan ik.”

“Je hebt zijn remleiding doorgesneden?”

“Ik denk het.”

“Is het echt gebeurd, Maas, of dénk je dat het is gebeurd? Of zou je willen dat het was gebeurd?”

Hij keek Shrimp misprijzend aan. “Ik ben niet gek hoor. Ik zit hier geen dingen te verzinnen!”

“Dat zeg ik niet, Maas. Ik zeg niet dat je gek bent, maar misschien ben je in de war en haal je dingen door elkaar. Sommige mensen leiden een waanbestaan.”

“Waanbestaan? Wat is dat voor een woord? Dat bestaat niet eens. En ik ben niet gek: zijn auto stond op het tuinpad.”

“En je bent er ondergekropen.”

“Om de remleiding door te snijden.”

“Zo is het gegaan.”

“Je hebt de remleiding doorgesneden.”

“Ja.”

“Niet Emile.”

“Nee. Ik.”

“Was je niet bang om betrappt te worden?”

“Nee.”

Ze zwegen.

“Zullen we een nieuwe afspraak maken? Het is een lange dag geweest en ik ben moe.”

“Wat je wilt, Maas, wat je wilt.”

Het is jouw geld, dacht hij er achteraan.

Maas stond op en gaf zijn psycholoog een slappe hand.

“Je trilt een beetje, man. Pas goed op jezelf. Over veertien dagen. Of eerder, als je wilt.”

“Bijna klaar, Emile”, sprak Maas in zichzelf. “Maar ik doe zoiets nóóit meer. Of er moet een betere betaling tegenover staan.” De correctie van het werk van Jan Diederick had langer geduurd dan hij vooraf had gedacht. Hij had vaak doorgewerkt tot twee uur ’s nachts en nog had hij het gevoel dat niet alle correcties waren uitgevoerd. “Maar ik vind het goed zo”, mompelde hij.

Hij schonk zijn laatste bierblik leeg en nam twee slaaptabletten voor de nacht.

“Laat de pc nog even aan”, gebood Emile. “Ik wil je iets laten zien.”

Maas maakte plaats en Emile schoof zijn stoel voor het toetsenbord. “Moet je zien.”

“Gadver, wat is dát”, riep Maas walgend uit toen hij zag wat Emile bedoelde.

“Gadverdamme. Is dat echt of trucage?”

“Dat is echt, Maas”, verzekerde Emile hem. “Smerig hè?”

“Ik weet niet of ik dat wil zien.”

Op het beeldscherm verscheen een foto van een autowrak. Tussen het verwrongen staal was een onsmakelijk verminkt lijk te zien. Het hoofd was verbrijzeld en de ogen lagen als toverballen op de restanten van de wangen van het slachtoffer. De borstkas was gedeeltelijk geopend waardoor de ribben zichtbaar waren en de benen waren halverwege de dijnen afgescheurd. De spieren en pezen van het bovenbeen lagen als kabels en snoeren in een roodkleurige smurrie. De harige onderbenen lagen verspreid door het wrak, aan een ervan zaten nog een onberispelijk witte sok en een zwarte lakschoen. In de schoot van de onfortuinlijke automobilist lag een sliert ingewanden.

“Vies hè?” genoot Emile.

“Gadverdamme”, zei Maas nog maar eens. “Je zal zo aan je eind komen. Wat moet je met die rotzooi?”

“Foto’s van zware ongelukken. Een hele website vol. Wil je er meer zien?”

“Nee, rot op.” Hij maakte een wegwerpgebaar en draaide zich kokhalzend om.

“Ik hoop dat Streefkerk er ook van geniet”, hoorde hij Emile schateren. “Zo! En weg is-ie!”

“Wat doe je nou?” draaide Maas zich terug naar het scherm.

“Voor Streefkerk. Met de hartelijke groeten van Emile Kraepelin. Een tussenplaagje. Een plaagstootje”, lachte Emile zijn valse lach.

Hij kreeg een ander contactpersoon van de uitkeringsinstantie toegewezen. Een oudere, kalende en brildragende heer met een bezorgde oogopslag, die had gekozen voor een overhemd met kleurrijk bloemmotief. Hij had zich voorgesteld als ‘Jeu Prieckaertz, EU, IE, CK, AE, TZ’ en bladerde rusteloos door Maas’ dossier.

“U hebt nog niets gevonden, begrijp ik?”

“Nee. Niks.”

“U schrijft wel brieven?”

“Diverse.”

“Geen reactie? Afwijzingen?” Prieckaertz keek of er een venijnig schijfje citroen aan zijn verhemelte plakte. Zijn gezichtsuitdrukking detoneerde met zijn feestelijke shirt.

“Elf afwijzingen en ik wacht nog op één ontvangstbevestiging.”

“Hoe lang al?”

“Week of drie.”

“Wordt dus ook niets. Tsjá, meneer Minderman. Uw leeftijd is natuurlijk een sta in de weg. Wilt u wel weer aan de slag?”

“Ik sta niet te trappelen, maar ik zal wel móeten hè. Zit niks anders op”, zag Maas de realiteit onder ogen.

“U hebt altijd gewerkt, zie ik in uw dossier.”

“Ja. Mijn hele leven.”

“En nu een arbeidsconflict. Uitspraak van de rechter, negen maanden salaris doorbetaald... dat is dan binnenkort afgelopen.”

“Inderdaad.”

“Ik heb misschien iets voor u”, sprak hij aarzelend. “Verslaggever bij ‘Op manoeuvre’, een maandblad van de Landmacht. Zou dat wat zijn?”

“Bij het leger!”, schamperde Maas. “Ja, precies wat ik zoek. Mijn hele leven eigenlijk al.”

“Ik begrijp uit uw sarcastische reactie dat uw hart daar niet ligt?” informeerde Prieckaertz fijntjes.

“Alles weten is alles begrijpen”, herinnerde Maas zich een oude wijsheid van de Bond zonder naam. “Laten we zeggen dat het een opmerkelijke keuze zou zijn.”

“Toch moet ik u aanraden het te proberen. U hebt al een uitering aangevraagd?”

“Voor het geval dát.”

“Begrijp ik. Komt u natuurlijk voor in aanmerking. Maar hebt u daar vrede mee? Zou u toch niet liever aan de slag gaan? Ik bedoel... het is geen vetpot en zo oud bent u nog niet.”

“Tsja, ik weet het niet. Ik ben een beetje lamgeslagen. Een beetje véél lamgeslagen.”

“Die dingen gebeuren. Helaas zie er ik er maar al te veel van. Enfin, ik stuur uw aanvraag door naar het hoofdkantoor en dan zal het wel goedkomen. Blijft u intussen solliciteren. Als u dat verzuimt komt uw uitering in gevaar. De honingpotten stromen niet meer over.”

“Dat realiseer ik me”, antwoordde Maas kortaf. “Toen ik eraan moest bijdragen waren ze overvol, nu ik er een beroep op moet doen, zijn ze leeg. Het is weer opmerkelijk.”

Hij was kwaad en hij voelde zich leeg. Leger dan de honingpotten van de WW. Veel van Prieckaertz’ tekst ging aan hem voorbij. De man keek hem bezorgd aan. “Als ik u een goede raad mag geven: verdrink uw verdriet en zorgen niet in sterke drank. U hebt tegenslag gehad, lees ik in uw dossier, maar vergooi uw leven niet.”

“Dank u voor het advies.” De buiging die hij wilde maken om uiting te geven aan zijn sarcasme, attendeerde hem op de veront- rustende toename van zijn buikomvang. “Maar maak u geen zor-

gen. Ik drink geen sterke drank. Alleen af en toe een biertje. Een tripel. Geen uilenzeik. Dus niks ongezonds.”

“Toch moet u oppassen”, keek Prieckaertz hem onderzoekend aan. “In deze staat kunt u geen sollicitatiegesprek voeren en als bij onze dienst bekend wordt waarom u niet wordt aangenomen, zal dat consequenties hebben voor de hoogte van uw uitkering.”

“Alles heeft gevolgen voor de hoogte van de uitkering, is het niet?” Emile was ook moe, maar hij kon beter tegen drank dan Maas. “Daar genieten jullie van, hè? Dreigen, dreigen, dreigen. Fascist!”

Prieckaertz sloeg het dossier dicht en schoof zijn stoel naar achteren. “Wij zijn klaar, denk ik?” Hij stond op, draaide zich om en liet Maas achter, zonder nog een woord te zeggen.

“Stom. Waarom zég ik zulke dingen?” hoorde hij achter zijn rug. Maar hij keek niet om.

“Dag JJ, dat is een tijd geleden.”

“JJ? Doe normáál!”

Met zijn rechterhand hield hij de knop van de buitendeur vast, hurkte en verzamelde met zijn linkerhand de post die op de deurmat was uiteengespat. Zijn oog viel op de voorpagina van het ochtendblad. “Notariaat fout in oorlog”, las hij. De krant citeerde ruim uit een artikel in het Historisch Tijdschrift.

“Ik dacht: ik zal weer eens op bezoek gaan bij die ouwe.”

“Dat vind ik fijn. Kom binnen”

Ze omhelsden elkaar onwennig. “Hoe is het met je?”

“Gaat wel.”

“Dat klinkt niet enthousiast.”

“Ach, beetje ruzie thuis.”

“Met Ballora, of... hoe heet ze tegenwoordig?”

“Voor mij heet ze Bertha. Of móeder.” Hij legde zo veel mogelijk minachting in zijn stem.

“Ik heb geen respect meer voor haar.”

“Wat is er gebeurd?”

“Van alles. Ze zweeft als een ballon, ik kan geen normaal gesprek meer met haar voeren. O ja, en Beer woont bij ons.”

“Béér!?”

“Die had tijdelijk woonruimte nodig.”

“Ja, dat zal wel. Maar ik vind het best. Ze heeft altijd al een oogje op hem gehad. Ze wilde een echte vent. Ze dóet maar.”

Ze sloften achter elkaar de trap op, naar Maas' kamer op de eerste verdieping.

“Bì-jür”, imiteerde hij Beers stem tijdens de beklimming.

“Bì-jùj. Bjùj. Bihùr.”

“Zo, wat een pestzooi.” John Jack betrad de kamer van zijn vader en keek ontdaan om zich heen. “Allemachtig. Ruim je nooit meer op?”

“Waarom zóu ik?” haalde Maas zijn schouders op. “Sinds jij niet meer komt ben ik de enige die hier moet leven en mij interesseert het niet.”

“Mag ik wel de gordijnen openen?”

“Je gaat je gang maar.”

“Jezus, als het licht is, zie je nog meer rotzooi. Zo kan je toch niet leven? Heb je gisteren hamburgers gegeten?”

“Kun je het zien?”

“Dit bord.” John Jack hield een wit bord in zijn hand en wees op de restanten. “Veel tomatenketchup. Vind je dat lekker?”

“Lekker? Wat doet het ertoe, jongen. Het is al mooi dat ik af en toe eet. Maar vanavond zal ik iets gezonds voor ons koken.”

“O, sorry, pa. Ik eet niet mee. Ik kom zomaar even langs. Ik dacht dat je het wilde weten. Van Beer. Misschien hoef je dan geen alimentatie meer te betalen.”

“Dat is slim bedacht van je. Dank je wel.”

“Ik heb het voor je uitgezocht. Je moet naar de rechter en dan aantonen dat Bertha een nieuwe vrijer heeft.”

“Hoe toon ik dat aan?”

“Ik kan toch getuigen?”

“Dat zal ze je niet in dank afnemen.”

“Eigen schuld, dikke bult. Had ze er maar niet zo'n zooi van moeten maken.”

“Je kan altijd bij mij wonen hè.”

“In deze troep? Ik zoek wel een eigen kamer.”

“Wat is dat?”

“Dat? Een tattoo.”

“Tattoo?”

“Tatoeage.”

“Ik weet wel wat een tattoo is. Bij Tattoo Bob geweest?”

“Tattoo Bob?”

“In Sluis. Slúúze. Of in Vinkeveen. Vlagtwedde. Hij zit overal. Laat maar. De cirkel is rond. We zijn terug in het sociaal zwakke milieu waaruit je opa probeerde te ontsnappen.”

“Stel je niet aan, zo erg is het niet.”

“Nee, het is maar een stempel. Een ordinaire stempel.”

“Ga eens met je tijd mee, pa.”

“Bespaar me de moeite. Wil je wat drinken? Een biertje?”

“Ik drink geen alcohol. Kan ik niet goed tegen.”

“Dat had ik vroeger ook.”

“Maar dat is veranderd hè?”

“Ja... er is een heleboel veranderd.”

“Hou je dan maar vast.”

“Hoezo?”

“Er is nog iets veranderd.”

“Wat?”

“Je zal het niet leuk vinden, maar ik ben ook veranderd.”

“We veranderen allemaal.”

“Dit is anders. Ingrijpender. Ik val op jongens. Meer dan op meisjes.”

Het bleef stil in de kamer. Het enige geluid kwam van buiten. Van ver. Satie. Une petite ouverture à danser. De vitrage danste schokkerig mee, als een dronken geest die te ver heen is om de maat van de muziek te volgen.

“Je bent homo”, doorbrak Maas de stilte. Hij zei het neutraal. “Je hebt een tatoeage en je bent homo. Een homo met een tattoo. Precies wat ik me altijd gewenst heb.”

“Je zal het ermee moeten doen.”

“Ik heb je John Jack genoemd. Een naam die bij een krachtige man past.”

“Misschien ben ik een krachtige homo.”

“Met een tattoo.” Hij keek zijn zoon meewarig aan.

“Wat maakt het uit joh”, sprak hij uiteindelijk en hij streek zijn hand door het haar van de jongen. “Dan ben je toch homo? Een homo met een stempel op zijn arm. Echt geen biertje?”

“Vind je het geen probleem?” wilde John Jack zekerstellen.

“Dat plakplaatje?”

“Je weet wat ik bedoel!”

“Het verbaast me wel. Als kind schreeuwde je het uit als we de koortsthermometer in je kont stopten.”

“Misschien is het toen wel begonnen.”

Ze lachten kort hun zorgen weg.

“Als jij maar gelukkig wordt.”

Hij omhelsde zijn vader. Zwijgend bleven ze in elkaars armen staan.

“Nee, een hok hoeft niet. Dat hebben we thuis wel.”

“Twaalf muizen. Ik kan u niet vertellen van welk geslacht ze zijn, maar alle soorten zullen er wel tussen zitten.”

“Alle soorten?”

“Die bruin met witte loopt wat verwijfd, dat zou wel eens een homo kunnen zijn.”

“Kan ik die dan ruilen?”

“Ik maakte een grapje.”

“Aan homo’s heb ik niks. Ze moeten voor nageslacht zorgen.”

“Homofilie komt bij muizen zelden voor, maar als het u geruststelt: hoppekee, bruinwitte Sjors terug in het zaagsel en deze stoere Tom ervoor in de plaats.”

“Tom?”

“Grapje. Ik geef ze geen namen.”

“U maakt veel grapjes.”

De verkoper van de dierenspecialzaak stopte de dieren in een kartonnen doos, plakte het deksel dicht, prikte luchtgaten in de zijkanten en schoof het pakket over de toonbank in de richting van Maas. “Anders nog iets? Nee? Gaat het zo mee? Mooi. Dat is dan zestig euro.”

Verlekkerd keek de verkoper naar de geopende portemonnee van Maas en hij pakte de bankbiljetten gretig aan. “Nog een prettige dag en tot ziens. En... eh... het mag eigenaardig klinken, maar we verkopen hier ook muizengif. Voor als het er te veel worden.”

“Goed om te weten”, nam Maas afscheid en hij stapte met twaalf nerveuze muizen en hun tijdelijke behuizing de winkel uit. Onder zijn handen hoorde hij het angstig gekras van muizenpootjes op de kale kartonnen bodem. “Rustig maar”, praatte hij tegen de doos, “vanavond krijgen jullie de vrijheid.”

Thuis raapte hij de krant van Violet en een brief van de uitkeringsinstantie op. Hij zette het pakket op het laatste stukje vrije ruimte op het tafelblad en schonk zichzelf een tripel in.

“Even de krant”, sprak hij tot zichzelf. De voorpagina en de eerste binnenpagina’s brachten hem niet in vervoering. “Politiek geleuter”, vatte hij de berichten samen. Pas op pagina vijf stond een kop die zijn aandacht trok. ‘Geen bewijs misbruik Jezuïetenpaters’, las hij. Zijn ogen scanden het bericht. ‘Het onderzoek naar mogelijk misbruik door vijf paters wordt stopgezet. Het Openbaar Ministerie ziet af van vervolging wegens het ontbreken van overtuigend bewijs. Tegen de paters, allen lid van de Jezuïetenorde, was de verdenking gerezen dat zij zich zouden hebben schuldig gemaakt aan misbruik van jonge kinderen op de instellingen waaraan zij waren verbonden. Twee van de vijf paters zijn nog verbonden aan een school in het Belgische Verviers. Drie andere paters verblijven in rusthuizen. Een oud-leerling van een van de paters maakte de zaak vorig jaar september aanhangig. Hij zou meermaals zijn misbruikt op een van de scholen van de Jezuïetenorde. In januari overleed de man onverwacht. Nieuwe aanklachten zijn niet geuit.’

“Pater I.E. komt er goed van af, Maas.” Emile had meegelezen en hij floot tussen zijn tanden. “Als je dat geweten had, had je je dan gemeld?”

“Als ik wát geweten had?”

“Dat het op één man hing? Jij had ze veel meer kunnen vertellen. Waar, wanneer, hoe.”

“Wat klets je nou toch steeds, Emile. Ik herinner me er niets van. Hoe kan ik hem dan aanklagen?”

“Oké, have it your way. Maar nu komt hij ermee weg. Omdat jij niks doet.”

“Jemig Emile, ik wou dat je het onderwerp eens liet rusten. Je brengt me alleen maar in de war. Ik ga even slapen. We hebben vannacht veel te doen.”

Maas kende de weg inmiddels goed en de duisternis joeg hem geen schrik meer aan. De avond was kil geweest, met flarden regen en snerpemde windstoten. Bij het vallen van de nacht was de wind gaan liggen en de regen was gestopt. Hij liep nog in zijn eigen straat, maar in de verte hoorde hij de banden van een enkele auto sissend voorbijrijden over het nog natte asfalt van de Oostduinlaan. Het leek drukker dan anders. Hij zette zijn kraag op en stopte zijn linkerhand diep in de zak van zijn regenjas. Het was eigenlijk tijd voor de warme wintermantel, maar hij had geen zin om terug naar huis te lopen en van jas te wisselen. De vingers van zijn rechterhand haakten om het rafelige touw waarin hij het kartonnen, tijdelijk verblijf van zijn muizen had vergrendeld. De doos schommelde, de muizen zouden inmiddels lijden aan zeeziekte, dacht hij bezorgd.

Hij sloeg linksaf, liep een stuk over het trottoir en stak de brede laan over naar de kant waar het huis van Streefkerk zich bevond. Alles was zoals hij het kende, zag hij al van verre, met één verschil, maar daarop had hij gerekend: Streefkerks auto stond niet op het tuinpad. Eerder op de avond was hij als een willekeurige voorbijganger langs het huis gelopen en had gezien hoe Streefkerk met vrouw en dochter in de auto waren gestapt nadat ze een koffer en een weekendtas in de laadruimte hadden geplaatst. Het leken de voorbereidingen van een korte vakantie en Maas had zijn kans geroken. Vannacht moest het gebeuren. Onverschrokken stapte hij het tuinpad op en telde de tien meter naar de voordeur. In en rond het huis was het stil en donker. Hij besteede de twee treden naar het bordes van de ingang en zette zich tegen de voordeur. “Zo jongens, nog even en jullie zijn vrij.”

Soepel gleed het touw los en Maas frunnikte de flappen van het deksel los. De muizen krioelden door elkaar. Een enkeling probeerde via Maas' hand en arm naar de vrijheid te klimmen. Geschrokken sloeg hij het dier terug. Er steeg een smerige lucht op uit de doos en de bodem was drassig van de urine en uitwerpselen van de angstige beesten.

Zijn linkerhand opende de klep van de brievenbus en zijn rechter greep in de woelende massa onder hem. Een voor een schoof hij de dieren door de brievenbus. Hij hoorde hun pootjes met lichte tikken op de marmeren vloertegels van de hal vallen en zich grip zoekend verwijderen. Af en toe wierp hij een blik door de geopende klep, maar het was te donker om te zien welke route de muizen kozen. Nog drie te gaan, had hij bijgehouden.

Zijn hart stopte met pompen en een koude rilling flitste over zijn schouders en nek. Naast hem was de grijs-witte kater van Streefkerk opgedoken. Maas verstijfde een ogenblik van schrik. Het beest keek geïnteresseerd de doos in, als een zoetekauw in een bonbonwinkel op kerstavond.

“Sodemieter op, tinnefbeest”, siste hij zijn schrik weg.

De kater keek hem verbaasd aan. Hij volgde Maas' hand, die muis nummer tien uit de doos viste en door de brievenbus propte. Met één welgemikte haal van de rechtersvoerpoot klauwde de kater de voorlaatste muis uit de doos en liet hem los op de stoeptegels. “Godverdomme!” schreeuwde Maas. “Kankerbeest! Godverdomme.” Uitzinnig van woede greep hij de kater in zijn nek en kneep zo hard hij kon. Eerst met één, maar al snel met beide handen. Met volle kracht drukte hij de keel van het dier dicht. Met alle nagels uitgestoken spartelde het in de lucht. De voor- en achterpoten omklemden de mouwen van de regenjas en trokken diepe krassen in de stof. Maas voelde de nagels in de huid van zijn armen snijden, waardoor zijn woede tot ongekende hoogte steeg. Doordat de kater zich in zijn doodsstrijd had omgedraaid keek Maas hem recht in de opengesperde ogen. Hij was geen dierenvriend en van katten had hij een grote afkeer. Deze kater had hem beslopen en een muis van hem ge-

stolen. Bovendien was het Streefkerks kater. Het was Streefkerk. De man die hem vals beschuldigd had. Het waren alle mensen die hem vals beschuldigd hadden. Hij had geen mededogen en kneep zo hard hij kon. Hij voelde hoe onbekende krachten in hem loskwamen en hij begon er een onbeschrijflijk genoegen in te scheppen om het dier te zien lijden, te zien vechten voor zijn leven en te weten dat het die strijd zou verliezen. Langzaam nam de frequentie van de uithalen af en leken de nagels niet meer door de stof heen te komen. Hij voelde de achterpoten verslappen en zag het onderlijf levenloos aan zijn handen bungelen. Met zijn voorpoten en tanden probeerde de kater Maas te verwonden, zodat hij zich uit de greep kon verlossen, maar hij hield vast, als een bezetene. Met wijd opengesperde ogen zag hij het leven uit het beest wegvloeien en hij voelde zich machtig worden. Machtig als hij zich nog nooit gevoeld had. Hij stond op het punt wraak te nemen. Alles wat er in zijn leven had tegengezeten, werd gecompenseerd door deze gepassioneerde moord. Het lijf van de kater werd slapper en zwaarder. Het bijten veranderde in knabbelen, daarna in schaven, de voorpoten zwaaiden in slow motion door de lucht, maar de nagels vonden de stof van de regenjas niet meer. Het onderlijf maakte nog twee krachteloze voorwaartse bewegingen, maar de strijd was bijna ten einde. “Kankerbeest”, siste Maas nog een paar keer en pas toen de kater geen enkele beweging meer maakte en hij het lijf slap en zwaar aan zijn handen zag hangen, liet hij los. Het kadaver viel donzig op de tegels van het tuinpad en bleef uitgestrekt liggen. Uit de mond en het oor stroomden dunne streepjes bloed. De tong lag tussen de tanden van de geopende bek, alsof het dier iets van de tegels wilde likken. Uit het onderlijf stroomde een mengsel van urine en glinsterende ontlasting.

Maas trilde en was euforisch. Dit was een gevoel dat hij niet kende. Zijn handen tintelden en zijn armen gloeiden, maar de pijn stoorde hem niet. Rillend pakte hij de doos van de grond. De laatste muis zat als verstijfd op zijn achterpootjes en keek hem bedelend aan. “Hier joh, geniet ervan”, sprak hij ruimhartig en zette het bibberende dier naast de doos op het tuinpad. Snuffe-

lend verdween het achter de struiken. Maas schudde de keutels uit de doos en liep nagenietend het tuinpad af, terug naar het trottoir van de Oostduinlaan. Niemand zag hem. De doos propte hij in een openbare vuilnisbak, die hij niet eerder had gezien, en tevreden, maar lichtelijk bezorgd sloeg hij de straat in naar zijn gemeubileerde kamer.

“Zo”, begroette Emile hem gereserveerd, “zonder mij op pad gegaan? Knap hoor.”

“Twee plagen in één keer”, antwoordde Maas voldaan. “Je kan trots op me zijn. De muizen zitten al te copuleren in Streefkerks woonkamer en ik heb die pestkat vermoord.” Hij wilde de striemen op zijn armen laten zien, maar Emile onderbrak hem.

“Je zou willen dat je dat kon, zonder mij. Volgende keer maak je me wakker, dan gebeurt er tenminste iets. Beloof je dat?”

Zijn haar was lang en vet geworden, zijn wangen en kin raakten begroeid met het begin van een onbedoelde baard. De dure tripels werden vervangen door uilenzeik en het pakje sigaretten zonder filter, dat hij van Emile had moeten kopen, was de start geweest van een nieuwe verslaving. Voor het eerst in zijn leven was Maas een straffe roker geworden. Hij rookte bijna permanent. Toen de huisarts hem geen slaaptabletten meer wilde leveren had hij via het internet een leverancier gevonden die geen vragen stelde. Hij slikte sindsdien 50 mg tabletten. De staat waarin hij zich bevond was uitzichtloos.

Om elf uur moest hij zich melden bij de afdeling personeelszaken van het ministerie van Defensie in de Korte Houtstraat. Hij was uitgenodigd voor een gesprek over de vervulling van de vacature van verslaggever van ‘Op manoeuvre, strijdbaar tijdschrift van de Koninklijke Landmacht’. Om half twaalf stond hij weer buiten. Gelukkig was het een korte wandeling naar zijn terras op het Lange Voorhout. Hij besloot er een tripel te drinken om het heuglijke feit te vieren dat hij was uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek. Zijn dialoog met de Franse kelner was kort, maar ter zake.

“Bonjour.”
“Bonjour.”
“Een Westmalle.”
“Double?”
“Tripel.”
“d’Accord.”

In de Weissenbruchstraat smeed Dirk Bravenboer de deur van zijn bestelbus harder dicht dan normaal. Hij had een slechte dag. Ruzie met zijn vriendin en gezakt voor het theoriegedeelte van zijn vrachtwagenrijexamen. Hij schoot het restant van zijn sigaret door het open raam van zijn bus naar buiten en draaide de volumeknop van zijn radio verder naar rechts dan hij op andere dagen deed. Toen een winkelende vrouw op het zebrapad in zijn ogen te lang talmde, claxonneerde hij agressief en stak zijn middelvinger naar haar op.

Op het terras van uitspanning ‘De Noord-Aa’ keek Jan Diederick Ijspeert bezorgd op zijn horloge. “Wilt u nog iets drinken?” kwam een vriendelijk meisje voor de tweede keer vragen. “Doe nog maar een kop koffie”, had Ijspeert geantwoord. “Weet u zeker dat er niemand voor mij heeft gebeld?”

“Ik zal het nog eens vragen”, beloofde het meisje, maar toen ze de bestelde koffie voor hem neerzette, realiseerde ze zich dat ze het was vergeten.

“Nee, er heeft niemand gebeld”, jokte ze. Dat wil zeggen: er had niemand gebeld, maar dat wist ze niet. Het was inmiddels twee uur zeventien, zag Ijspeert en de afspraak was om één uur. Dertienhonderd uur, had Ijspeert in zijn agenda geschreven. En de datum klopte.

“Jan Diederick hier. Waar was je, Maas?” Nadat hij de koffie en twee tosti’s bakboord had afgerekend, was hij naar huis gefietst en hij had de telefoon gepakt. “Ik zou om één uur het gecorrigeerde manuscript van je krijgen. Bij de Noord-Aa”, hoorde Marloes Ijspeert haar man in de telefoon snauwen. Hij hield er niet van als

mensen hun afspraak niet nakwamen, wist ze. Dan trok hij met zijn nek en beet op de binnenkant van zijn onderlip.

“Vergeten? Zoiets vergeet je toch niet? Heb je het wel klaar?”

Ze moest altijd wat meewarig lachen als ze hem zo zag. Hij was haar veldheer gebleven, maar ze was niet meer bang, zoals vroeger. Zijn dictatoriale gedrag had haar vaak beangstigd. Ze had zelfs een periode overwogen hem te verlaten, zoals alle vrouwen dat wel eens overwegen omdat een huwelijk altijd tegenvalt, maar langzamerhand had ze begrepen dat ze een onzeker, onvolwassen jongetje had getrouwd en ze was hem aandoenlijk gaan vinden. Nijdig legde hij de hoorn op het toestel en bleef een paar tellen roerloos uit het raam staren. Toen draaide hij zich naar haar om.

“Vergeten! Meneer is het vergeten! Dit was de laatste keer dat ik hem heb geholpen. De uitgever had het gratis gedaan, maar het leek me een leuke klus voor hem. Kost me vijfhonderd euro.”

“En vergeet de tosti’s niet.” Ze had een vriendelijk gezicht en een relativerende toon, waardoor hij kalmeerde. “Morgen zelfde tijd”, sprak hij daadkrachtig en hij keek haar berustend aan.

“Nee, dat had ik al gehoord.” Maas hoefde Prieckaertz van de uiteringsinstantie niet te vertellen dat zijn sollicitatie bij ‘Op manoeuvre’ geen vervolg zou krijgen. “De man van personeelszaken was *not amused*. Hij vroeg of we de vacature hadden verspreid via de Daklozenkrant.”

“Daklozenkrant. Grappig wel. Toch?”

Maas zat onderuitgezakt tegenover hem en keek ongeïnteresseerd naar de draden onder het bureau, die uit een gat in de grond opdoken, zich zonder enige samenhang met elkaar vervlochten en toch hun eindbestemming wisten te vinden. Hij had respect voor het richtinggevoel van de grijze en zwarte kabels en het vakmanschap van de monteur die alle eindjes correct aan elkaar had geknoopt.

“Zo’n telefoontje is niet goed voor mij, want ik meld u met de beste bedoelingen aan, maar het is ook niet goed voor u. Als uw aanvraag voor de uitkering is goedgekeurd, waar ik nog steeds van uit ga, zal extra scherp op u gelet worden. Ongeschoren en naar

drank stinkend op een sollicitatiegesprek komen, wordt uitgelegd als obstructie. U weet de consequentie.”

“Knap zoals die kabels allemaal in het goeie gaatje komen.”

“Pardon?”

“Er hoeft er maar één verkeerd te zitten en gans het raderwerk ligt stil.”

De kleine, ronde, kale, bebrilde Prieckaertz keek hem ontredder aan. “Bent u een spel met me aan het spelen? Ik had de indruk dat ik u niet onheus bejegende, zelfs begrip had voor uw situatie, maar ik geloof niet dat u het erg waardeert.”

“Ik heb mijn beste beentje voorgezet, zoals altijd”, hield Maas zijn ogen strak gericht op de bekabeling onder het bureau. “Ik ben zeer goed in staat om de vacante functie te vervullen. Maar mijn leven is al een puinhoop. Ik zou het helemaal dramatisch maken als ik, uitgerekend ik, als dienstweigeraar, op latere leeftijd bij het leger zou gaan werken. Ik zeg niet dat ik erin geloof dat het allemaal zin heeft, wat wij hier allemaal doen. U met uw uiteringenfabriek, ik met... tja, met wat? Maar mijn leven zou toch totaal waardeloos zijn geweest als ik het enige principe dat ik als jongeman koesterde, veertig jaar later had verloochend? Wat was het dan allemaal waard geweest?”

Hij richtte zijn blik omhoog en keek de man hulpeloos aan.

“Had dat vooraf gezegd, dan hadden we ons deze sof kunnen besparen.” Prieckaertz zag de afwijzing als een persoonlijke nederlaag.

“Ik wilde je niet laten vallen, IE, CK”, zei Maas daarom.

“Dat waardeer ik, maar zoals u ziet leidt het allemaal nergens toe.”

Maas knikte met vreugdeloze lach. “Da haben Sie recht Kanzler, da haben Sie recht: het leidt allemaal nergens toe.”

“Dag Maas. Dit is Bert. Bert Flinkevleugel. Het is nu... tien over half drie en we hadden een afspraak om twee uur. Bel me even als je verhinderd bent.”

Het was lang geleden dat er een boodschap op zijn antwoordapparaat stond, maar nu had Shrimp zich gemeld.

“Kut”, bromde hij, verstoord en geschrokken, in zichzelf, “kun je niet eerder bellen? Die afspraak was drie dagen geleden.”

Met tegenzin zocht hij het nummer van zijn psycholoog. Hij werd verwelkomd door een antwoordapparaat. Hakkend vertelde Shrimp dat hij helaas niet in de gelegenheid was om de oproep te beantwoorden.

“Shrimp? Minderman hier. Hadden wij een afspraak? Ik weet van niks. Kun je me niet eerder waarschuwen? Je ziet wel wanneer ik kom. Ik loop al maanden bij je en ik heb niet het idee dat het beter met me gaat. Ik zak alleen maar verder in de stront. Ik bel wel als ik behoefte heb aan een gesprek. Ajuu.”

Aarzelend legde hij de hoorn op het toestel.